

RUH - MADDE

Cilt: 6 Sayı: 68 — Eylül 1965

Cemiyet adına Sahip ve

**Mes'ul Müdür
SUAT TAHSUĞ**

Hazırlayanlar :

Feridun Tepeköy
Erol Haras
Ergün Arıkdal
Afif Yesarî
Salih Öge
Erol Sevil
Azime Nakip
Enver Ölçerman
Mehmet Sancar
Çetin Salkök
Ali Erman

**İdarehane ve Cemiyet binası
Taksim, Sıraselviler, Billürcü
Çıkmazı Sümbül Apt. No. 14/2
(Otel Santral Sokağı)**

Dizgi ve Baskı :
Baha Matbaası

Kapak Baskı :
Karadeniz Matbaası

**Abone ücreti
Yıllık 18 Lira
6 aylık 9 Lira**

**Haberleşme, Abone ve
Havale adresi :
RUH ve MADDE
P. K. 1157 - İstanbul**

RUH ve MADDE'den Sevgili Okuyucularına

Hayatın düpedüz rahat gitmediğini hepimiz biliriz. Rahat, güzel, tatlı günleri üzüntülü, kederli, felâketli günler takib etmektedir. Ama nedense hayatın normal halini sevinç, ferah ve neş'e olarak kabul ve felâket ve kederleri arızî, bir yanlışlık eseri ve aksilik olarak kabul ederiz. Bu yüzdendir ki, bir kedere uğradığımızda bunu unutmaya ve unutturmaya çalışırız. «Teselli», kelimesinin karşılığı da budur.

İnsanoğlu medenileştikten sonra da, hayatı her halde rahatlık ve eğlence olarak kabul etmiş olmalıdır ki, bütün gücünü bu yolda harcamıştır. Maddî rahat ve konforun yanında gûya manevî rahatlığı da aranması, tababette «Unutturma» ve «Silme» yi hedef tutan bir yolun doğmasına sebep olmuştur. Uyku ilaçları, «Saadet hapları» nın yanibaşında psikoterapi (Ruh tababeti) de geniş çapta bu yoldadır. Ancak hasta ve sakatların yeniden cemiyet hayatına intibakını hedef tutan «Rehabilitation» çalışmaları bundan müstesnadırlar.

Peki ,iç hayatımızda reaksiyon meydana getiren, ekseriyetle dış olayların tevlid ettiği ve bizim beşerî mantığımızca reddedilmek istenen, ıstırap ve sıkıntılarının, önce normal bir ahengin tabii tezahürleri olarak kabulü, sonra da yeni ve daha geniş bir açıdan nedenlerinin aranması niçin aklımıza gelmez?

Bu mevzuya temas eden «Hâdiselerin manâsını biliyor musunuz?» isimli yazımızı ikinci sayfamızda bulacaksınız.

Biz, şu satırlarımızı Kur'anda bir kaç ayet zikriyle tamamlamak isteriz:

«Ortalığı sarıp kaplayan felâketin haberleri sana erişti mi?»

«İnsan öyledir ki Tanrısı onu dener, ağırlar, nimetine nail ederse o da «Tanrım beni ağırladı» der. Fakat Tanrısı onu dener de rızkını darlaştırırsa «Tanrım beni kahretti» der.» (Gaşiye Suresi; 1, 15-16).

Hadiselerin Mânâsını

Biliyor musunuz ?

Felâketlerden alacağımız dersler saadetlerin sevincinden üstün oluyor. Zira ekseriya kendimiz için sevinmekte ve kendimiz için üzülmekteyiz. Başkaları için sevinip üzülmek bizlere gerçek sevgiyi öğretecek ilk adım olacaktır.

Yazan: Feridun TEPEKÖY

Kâinatın tabi bulunduğu nizam hakkında kanaat ve bilgi sahibi olabilmek için gözlerimizi fezanın derinliklerine çevirmek, astronominin hayret verici matematiksel şaşmazlığını kavramak hususunda uzun boylu bir tahsil külfetine katlanmağa hiç de lüzum yoktur. Kâinatta her olan şey - hadise - mutlak olarak mevzu bahis ettiğimiz nizamın temsilcisi durumundadır. Bu sebeple her şeyden önce bize en yakın olan, dünya üzerindeki hadiseleri tetkik ve müşahadeye tabi tutmamız, onların yüksek ilahi maksatlara matuf bir tertip eseri ve nizamın birer hakiki mümessili olduklarını sezmeye çalışmamız, maksadımıza bol bol kâfi gelecektir.

O halde gözlerimizi etrafımıza ve kendi benliğimizin içinde cereyan etmekte olan hadiselerin üzerine çevirelim; onların mânâlarına nüfuz etmeğe çalışalım. Her hadise bize bu suretle, kâinatın tabi bulunduğu akıllara durgunluk veren nizamını, bu nizamın icaplarına göre tertip edilmiş ve edilmekte olduğunu, ayrıca bütün bu tertipli hadiselerin muayyen ilâhi kanunlara tabi olarak muayyen bir murada göre şekil alıp yoğurulduklarını, adeta isbat edercesine delilleriyle ortaya koyacaktır. Yeter ki onların üzerinde duralım, nizamın ve tertibin unsurlarını bulup çıkarmaya azmedelim.

Dünya küresinde bir cazibe kanunu hüküm sürmekte ve bu kanunun şümülü dahilinde bir çok hadiseler cereyan etmekte ise, bu hadiseler elbette ki keyfi ve nizamsız dğillerdir. Zira bu tip hadiselerin illi ve zaruri neticelerinden zincirleme doğacak

ve kâinat içinde yayılacak hadiseler sebebi, değişik ilâhi kanunlara tabi olmak dolayısıyla muayyen neticeleri doğurucu mihraklar vazifesi göreceklendir. Demek ki vaz edilmiş ilâhi kanunlara tabi olan hadiseler, bu suretle zaten sebep - netice kanununa bağlı olarak belirli bir maksada göre tahakkuk etmesi zaruretine uymuşlardır.

Bu kuvvet, arzın merkezine çekici bir cazibe kuvveti yerine başka bir istikamete çeken bir kuvvet olarak da ortaya çıkabilirdi. Şu halde maddi kütleler ile birlikte bir gravitasyon sahasının (çekim alanının) muayyeniyeti de birlikte tezahür ediyorsa bunun elbette bir maksada mebni olarak böyle bir şekil ve formâ büründüğünü söylememiz iktiza eder.

Sosyal hadiselerin de şu veya bu şekilde ortaya çıkışları, aynı maksadın zaruretlere bağlı olarak meydana gelmiş olduğunu göstermez mi ?

Bu zaruret ilâhi bir maksada göre ilâhi bir tertip ve mutlak bir fatal (değişmez bir hadiseler maketi) olarak kabul edilebilir.

İlâhi kanunların hükmü dışına çıkılmaz; ilâhi kanunların vaz edilmiş sebepleri hakkında ise biz zavallı insanların bir fikir dermeyeran edecek kudret ve selâhiyetleri mevcut değildir. Ancak kendi mantığının ölçülerine sığınarak bize tenakuz (çelişme) gibi görünenlerden uzaklaşmak ve makul olanına yaklaşmak şeklinde bir fikir çalışması ile ilâhi kanunların ilâhi maksat ve muradın tahakkuku için vaz edilmiş olduklarını ifade edebiliriz. Aksini düşünmek beşeri mantık sistemi için tenakuz olur.

O halde biz insanlar kâinat içinde bulunmamız hasebiyle, hem hadiscilerle karşılaşmak ve hem de irade ve hürriyetimizi göre bir takım hadiseleri yaratan mihraklar olarak çeşitli faaliyet içinde bulunmaktayız ki, bütün bu faaliyetimiz de pek tabii aynı ilâhi kanunların çerçevesi dahilinde, aynı nizamın içinde kendi mevkilerini alacaklardır.

Burada dikkat edeceğimiz nokta şudur ki: dışımızda cereyan eden, amili olmadığımız hadiseler nasıl bir nizamın tahakkukuna hizmet eden tertipli hadiseler ise, bizlerin de meydana getirdiğimiz hadiseler, aynı şekilde bu nizamın maddi bir yapı taşı teşkil edecektir. Arzularımız, niyetlerimiz ne kadar hür ve şahsımıza ait olursa olsun, benliğimizi mevcut hali ile, tabii bulunduğu ilâhi kanunlar manzumesinin dışında olarak hiç bir zaman düşünemeyiz. O halde arzu ve niyetlerimiz ve dolayısıyla bunlara tabii olarak doğacak ihtiyaç ve fiillerimiz, belirli bir nizamın elle tutulur tezahürleri olmak vasıflarına sahip olacaklardır.

Fakat bizler ne yazık ki ekseriya bu hakikati görmemekte, kendimizi, başımıza buyruk, hür ve müstakil olarak hareket ediyor zannetmekteyiz. Kâinat içinde birbirine tabii, birbirinden müteessir olmayacak ve nizamın ve tertip dışında kabul edilecek bir tek kıpırdanış hali acaba var mıdır? Bunu tasavvur etmek mümkün müdür? Elbette ki değildir. O halde atacağımız her adım ölçülü ve şuurlu olmalıdır; mes'uliyetini müdrük olarak atılmalıdır. Hadiseleri insanlar, kendileri, kendi arzu ve iradeleri ile meydana getirdiklerini görerek, bu safhi müşahedelerine dayanarak kâinatın oluş halinin terkiibini kendi iradelerine tabii olduğunu iddia da edebilirler. Fakat burada hiç değilse irademizin tabii olduğu ilâhi kanunların mevcut olduğunu hatırlamamız başıboş olmadığımızı, ilâhi bir maksada göre hareket etmek mecburiyetinde olduğumuzu bize gösterecektir.

Ayrıca dünya üzerinde bütün hadiseler acaba biz insanların arzu ve iradelerimizin mahsulü müdür?

Böyle bir iddia pek gülünç olmaz mı?.. Güneşin dünyayı aydınlatıp ısıtması, arz

mihverini 23,5 derece meyilli bulunuşu, ay'ın daima aynı yüzünü dünyaya çevirmiş olması, yağmurlar, zelzeleler, seylaplar, afetler, fırtınaların zuhur edişi üzerinde her halde insanların bir dahil olmasa gerektir. Ayrıca bütün bu hadiselerin yanında insanlığın ve dünya canlılarının müşterek kaderlerini alâkadar eden ferdi ve maşeri değişmelerin de muayyen bir maksada göre nizam içinde tertiplenmiş olduklarını mevcut hadiselerin müşahadesi bize göstermektedir.

Meselâ su üzerinde patlatılmış bir H. bombasının kalıntıları olan radyoaktivite ve radyasyonların yayılışlarında da yüksek ilâhi maksatlara göre bir istikametleniş, tertip ve nizamın mevcudiyetini bazı vak'alar bize göstermektedir. Nitekim, Japonya'nın açık denizlerinde yapılmış bu tip bir tecrübe infilâkinde - ajans haberlerinden öğrenildiğine göre - zararlı kalıntılardan çevrenin temizlenmesi için uygun sür'at ve istikametli bir rüzgâr bu vazife ile yüksek şuurlu amillerce tertip edilmiş; ve kalıntıları muhafaza edici bir koya, bütün bu zarar verici bakiye, adeta süpürülerek toplanmıştır.

Tabiat hadiselerinin gelişi güzel meydana gelmediğini bize açıkça gösteren bu durum hepimizi düşündürmelidir.

Her hadisenin insanlığa, onun ihtiyacı, - bilgi edinme ihtiyacı - için tertiplenmekte veya bizzat kendi tarafından ihtiyaçlarına cevap vermesi için tertiplenmekte olduğunu görüyoruz. Görüşümüzün kudreti sayesinde ise hadiselerin tertip nizamındaki manâ ve maksatlarına nüfuz kabiliyetimiz artacak ve himaye, yardım ve ikaz tertiplerinden örülmüş bir nizamın ilâhi veçheleri önümüzde bütün ihtişamıyla yükselecektir.

Meselâ gazete havadislerinden öğrendiğimize göre, Ağustos içinde bir otobüs - kamyon çarpışması hadisesi vuku buldu. Bu hadisede bir çok insan maddi hayatta olan irtibatlarını kestiler.

Bu hadise acaba gelişigüzel mi meydana çıkmıştır? Hayır. Bir kere bu hadisenin

(Devamı 38. sayfada)

Detektif

Salih ÖGE

«Mihnet Arzunun çocuğudur.»
KONFÜÇYÜS»

Sizin de gözünüze ilişmiştir belki; üç Türk kadını Almanyanın Münih şehrinde hırsızlık yaparken yakalanıp tevkif edilmişler.

10/Ağustos tarihli Hürriyet gazetesindeki haberin başlığını okuyanlardan pek çoğu öyle sanırım ki bu fiili işleyenlerin Almanya'ya çalışmak üzere giden işçi vatandaşlarımızdan olduğunu zannetmişler, sonradan altındaki tafsilatı okuyunca onlar da benim gibi yanıldıklarını anlamışlardır. Evet bu fiili işleyenler oradaki işçi, talebe, veya herhangi bir sebep ve gaye ile oraya yerleşmiş bulunan vatandaşlarımızdan hiçbirisi değil. Bunlar, gezmek, eğlenmek, para yemek için giden üç turist hanım...

Olayı aynamıza aksettirişimizin sebebi suçlu hanımların vatandaşımız oluşları ve müessif olayın yabancı bir memlekette vuku bulmuş olması değildir. Yabancıları bulunduğu memleketlerde bu türlü suçlardan yakalanmış başka milletlerden de insanlar vardır muhakkak.

Bunun böyle oluşu elbetteki olayın bizlerde yarattığı üzüntüyü azaltmaz. Gönül isterdi ki böyle çirkin bir olay hiç vuku bulmamış olsun. Ve gönül ister ki, olayda gazeteye haberi ulaştıran muhabirin bilgisinden kaçmış bir yanlışlık bulunsun ve şu satırların okunduğu sırada sanık bildiğimiz vatandaşlarımız temize çıkmış olsunlar.

Her neyse biz şimdilik olaya vâki olmuş nazarile bakarak bu konudaki düşüncelerimizin derinliklerine inmeye çalışalım.

Mutaassıp bir ahlâk hocası edasıyla kimseyi taşlamak niyetinde değiliz. Hatta daha ileri giderek «ilk taşı kendisine en fazla güvenen atsın» diyecek olsak, öyle sanırız ki hiç kimse buna cür'et edemez.

Hırsızlık...

İptidailik belirtilerinden birisi olarak vasıflandırabileceğimiz bu zaaf, yaradılıştan bu yana haysiyet kırıcı bir miras olarak maalesef insanlardan insanlara, nesillerden nesillere intikâl etmiş, belki de ilâ nihaye edecek.

En yaşlı hırsız Adem babamız, onun suç ortağı, belki... Belki değil muhakkak daha büyük suçlusu da Havva anamız'dı. En genci de dünyaya henüz gözünü açmış olduğu halde annesinin memesini bulamadığı için yumruk halindeki elini ağzına götürün en küçük bebektir.

Eğer, hırsız muhakeme edecek olan hakim'in ömrünce hırsızlık yapmamış kimse - ler arasından seçilmesini şart koşan bir tabiat kanunu olsaydı, öyle sanırız ki, hırsızlar karşılarında hâkim göremeyeceklerdi.

Niçin hırsız olmuştur?.

Bu sorunun cevabı çok çeşitlidir:

Aç'tır ekmek çalmıştır.

Çıplak'tır elbise çalmıştır.

Sebepler suçu belki mâzur göstermez ama vicdanlardaki tepkiyi pekalâ hafifletir.

Yıllardır sahibi olmak istediği halde bütün cehit ve gayretlerine rağmen bir türlü sahip olamadığı, fakat onun sahibi bulunmayı hayatının gayesi haline getirdiği, alış gücünün çok üstünde bir şey vardır. Meselâ bir otomobil!.

Tesadüfler (!) imdadına yetişmiştir (!) Devlet kuşu (!) ayaklarının ucuna düşmüştür. Elini uzatsa erecek, hayaller gerçek olacak, fırsat fırsattır demiş... ve çalmıştır.

Elindeki imkânlar özendiği pek çok şeyleri elde etmesine yetmemektedir, imkânsızlıkları yenmek için gayret sarfetmek de çok yorucu ve uzun vadeli olacaktır, kimbilir belki bu yolda insan gücünün yettiğince cehit ve gayretleri de vardır ama her nedense neticesiz kalmıştır. Tam o sırada tâlih'in (!) önüne düşürdüğü bir imkân vardır; çalmak imkânı. Tam zamanıdır (!) kursağında birikmiş kalmış heveslerden bir

veya bir kaçını azaltmak günü gelmiştir. Ha gayret... Hadi bakayım göreyim seni!.. Tamam... Netice hasıl olmuştur... Ve istih sâl edilen netice de göze alınan riske fazlasıyla değmiştir

Özet olarak: Dünya yüzündeki alabildiğine câzip nimetler onun için yaradılmıştır (!) Bu bol nimetlere paralel olarak geniş arzular, fakat ne yazık ki dar imkânlarla yaşamaktadır. Şimdi üç çıkmazın ortasındadır. Bulduğu yerde kalmak tekâmül kanununa aykırıdır... Aşacaktır.. Mutlaka aşacaktır... Bu üç çıkmazdan birinden bir yol bulup, bulamazsa yolu bizzat kendisi açıp bu çıkmazdan kurtulacaktır. Hiç olmazsa bu üç çıkmazın ikisinin ucundan açacağı bir kanat onu çıkar bir yola götürecektir.

1 — Bol nimetler,

2 — Geniş arzular.

3 — Dar imkânlar.

Birincisini değiştirmek elde değildir. Zaten onun değişmesi filmin başlamadan bitmesi demektir.

Gelelim ikincisine: Geniş arzular.

Bol nimetlerle muvazi olarak genişliyen bu arzular, üçüncü çıkmazdaki dar imkânlar nisbetinde daraltılabildiği takdirde bu iki dar çıkmaz arasında kendiliğinden geniş bir yol açılacak ve bu yol yolcusunu güneşli bir meydana çıkaracaktır... Çıkaracaktır ama arzuları daraltmak feragat isteyen bir çaba'ya ihtiyaç gösterecektir. O da her yiğidin harcı değil.. Üstelik bu hesapla açılacak yol, «Çıkar yol» da olsa yolcumuzun çoğu zaman işine gelmemektedir... Zira o yolun ucu «Bol nimet» pazarına değil, Huzur meydanına çıkmaktadır. Kim ne derse desin bu meydan yolcumuzun ihtiyaçlarına cevap vermekten şimdilik uzaktır. Onun gözü «Bol nimet» pazarına çıkacak yolu araştırmaktadır.

O halde üçüncü bir şık kalıyor: İmkânları genişletmek.. Bu üçüncü çıkmazı genişletebildiği takdirde üç çıkmazın ucu birleşecek. Ve «Bol nimet» pazarına açılan yola geçebilmek kolaylaşacaktır. Esasen ortada çıkmaz diye bir şey kalmıyacaktır. Üç çıkmaz artık üç çizgili genişçe bir yol olacaktır.

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

Gelgelelim bu üçüncü çıkmazı genişletmek de ha deyince olacak işlerden değil. Evvel emirde açılacak şu yolun başkalarının yollarile kesişmemesi gerekecektir. Eğer yolcumuzun yoluna dikey olarak daha evvel başka yolcular tarafından açılmış yollar varsa bütün cehit ve gayretler semere vermemeğe mahkûmdur. İcabat kanunu bunu mukadder kılmıştır. İkincisi eğer böyle bir engel mukadder değilse bu genişleme ameliyesi için çok cehit ve gayret sarfetmek gerekecek. Belki son derece sabır isteyecek, cesaret isteyecek, azim isteyecek, ondan sonra da tevekkül isteyecek, az gidip uz gidip arkasına baktığı zaman bir arpa boyu yol gittiğini görünce kaybettiği zamanı gözünde olduğundan fazla büyütüp, katettiği mesafeyi olduğundan daha az küçültmesini öğrenmek isteyecek.

Yolcumuz bu yüklü isteklerin altından ya kalkamamış, yahut da tecrübeye bile lüzum görmeyip bir dördüncü çare aramağa koyulmuştur. Bu çare kendisinden çok şey istemiyen fakat çok şey verebilecek olan bir yoldur. Ve günün birinde ya o aradığı yolu bulmuş veya o yol kendiliğinden onun önünde açılmıştır. Bu açılış icabat kanunlarının yolcumuzun en şiddetli isteklerine cevabıdır. Ve bu yol belki de büyük bir hırsızlık yoludur.

Bu yol ilerde iki tali kola ayrılmıştır. Bu kollardan birisi «Bol nimet pazarına» çıkacak diğeri ıstırap ve sükutu hayâl çukuruna gidecektir. Fakat yolcumuzun bakışları ancak birinci kolun bulunduğu yöne çevrilmiş olduğu için ikinci kolun farkında bile değildir. Onun farkında olmadığı bir gerçek daha vardır ki o da «bol nimet» pazarına çıkan yolun dahi dönüp dolaşıp ızdırap ve Sükutu hayal kuyusunda son buluşudur. Ve ilâhî irade kanunlarından birisi de bu yola yolu düşenlerin muayyen bir mesafe katettikten sonra yolun sonunu görebilseler bile artık geri dönmelerine imkân bırakmamasını âmirdir. Tââââ yolun sonundaki ıstırap kuyusunun ilâçlı suyundan içip şifa bulduktan sonra nedamet yoluna girinciye kadar.

Şimdi biz yolcumuzu burada kendi açtığı yolda kendisile başbaşa bırakıp gazete

haberindeki müşahhas konumuza gelelim.

Almanyada Hırsızlık suçundan yakalanan üç hanımın hareketlerinde yukarıda incelemeğe çalıştığımız sebeplerin hiç birisi mevcut değil. Hanımlar yaz tatillerini yabancı memleketlerde değerlendirebilecek kadar varlıklıdır. Şu halde yukarıda çıkılması en güç çıkmaz olarak belirttiğimiz imkân darlığı söz konusu olamaz. Çalınan şeylerin güzellik müstahzarları olduğunu biliyor muydunuz? O halde ikinci çıkmaz olarak gördüğümüz «geniş arzular» ında burada bir tesiri yoktur. Bu hanımlar çalmak suretile sahip olmak istedikleri güzellik müstahzarlarını öteden beri bol bol kullanabilmektedir. Şimdi de pekâla bedeli mukabilinde satın almak imkânına fazlasile mâliktirler...

O halde niçin çaldılar? Biz bunun sebebini eski dilde «tamah» kelimesile tesmiye edilen bir başka zaafa hamlediyoruz. Koskocaman bir mağaza, bir ucundan diğercuunu belki göremiyorsunuz. Küçük mağazalarda olduğu gibi her tezgâhın başında bir şahıs yok. Almak istediğiniz her eşyanın üstünde fiat etiketi mevcut. İsteddiğiniz eşyayı kendi elinizle alıp çantanıza koyuyor ve çıkarken kapıdaki kasiyer hanıma teker teker gösterip hesabını yaptırıyor, bedelini ödeyip çıkıyorsunuz. Bu kadar geniş bir pazarda, bu kadar kalabalık müşteri akıntısında bir kaç parçacık eşyayı ayrı bir yerinize saklasanız kimin gözü görecektir? Kimin haberi olacak?

Nihayet üç hanım efendinin yaptığı da bundan başka bir şey değildi. Ama bu üç hanım efendinin bilmedikleri bir şey vardı. O koskocaman mağazanın sahibi belki milyonlarca yatırım yaparak açtığı o pazarı başıboş bekçisiz bırakmazdı. Müşterilerin göremediği muayyen yerlerde muayyen cihazlarla teşhiz edilmiş özel detektifler mağazanın içinde olup bitenleri avuçlarının içinde gibi gayet rahat ve kolay görebiliyorlardı... İşte bizim üstünde önemle durmak istediğimiz de bu detektifler ve bu detektifler'e dair bilgimizin daha doğrusu inancımızın kıtlığı'dır. Buraya kadar yazılanların hepsi bir mukaddeme idi. Hırsız-

(Devamı 39. sayfada)

Sanmayınız ki elinizde IŞIK yok..

Ruh Dostlarımızdan

Merhaba ey hazirun. Benim aziz kardeşlerim, hepinizi muhabbetle kucaklarım, selâmlarım. Dostlarım, felâket, yakışıklı güzel ve size bir takım menfaatler ve beşerî zevkler vaad eden bir ziyaretçi gibi kapınıza gelip çalabilir. Kapıyı açmakta teyakkuz gösterirseniz, açtığınız zaman onun küskün ve dargın bir eda ile içeri girdiğini görürsünüz. Bu sizi arkasından koşturmak içindir. Netekim ekseriya sizler de böyle yaparsınız. Koşarsınız kolundan tutarak yalvarıp yakarıp tekrar eve girmesini temin edersiniz. Girince tekrar onunla yani felâketle kucaklaşırsınız. Saadet size ıstırablı, çıbanlı, kirli bir el gibi ta yurdunuza kadar uzanmıştır. Arsız bir eda gibi daima sizden ister, ister. Ekmeğinizi, paranızı, zamanınızı, alâkanızı ister. Hatta ve bilhassa saadetinizi ister. Olabilir ki hayatınızı ister. Sizler ekseriya bu elden nefretle uzaklaşıp kaçarsınız. Veya def'i belâ kabilinden taleplerinden en ehvenini eline bırakarak gene uzaklaşıp gidrsiniz. İşte ışığa Nur'a meclupsunuz, müteveccihsiniz, amma neden. Isınmak için, menfaatiniz için, aydınlık için. Bir ışığın bir sem'anın etrafında dönen pervane de bu haliyle sizinkinden daha beşerî, daha hayvanî bir harekette bulunmuş sayılamaz. Bu nura koşmak değil, zulmetin girdabına düşmekle birdir. Nura koşmak demek elde ışık, zulmete koşmak demektir. Yani zulmetdekileri tenvir etmek demektir. Biraz evvel size yakışıklı ve menfaat vaad edici, beşerî zevk verici ziyaretçiden; felâketden bahsettim. Onunla, yani felâketle kucaklaşmak istemiyorsanız hodgâmlıktan kaçınınız, kurtulunuz. Kirli, çıbanlı ele gelince, samimiyetle sıkınız, bağrınıza basınız, saadetinizi bile vermekte tereddüt göstermeyiniz. Hayatınızı bile seve seve veriniz.

Saadete. yeddi tasarrufunuzla muhafaza ettiğiniz nisbetde değil onu bol bol ve diğerkâmca etrafınıza dağıttığınız nisbetde sahip sayılabilirsiniz. Biraz evvel gene dedik ki, nura koşmak, elde ışık zulmete koşmak demektir. Sanmayınız ki elinizde ışık yok. Muhakkak ki sizden daha karanlık, muzlim durumda bulunanlar çoktur. Zulmetin de sonu yoktur. Elinizde nuru sönmüş fener dahi, daha fazla karanlıkta kalanların işlerine yarayacaktır. Sizden beklenen bundan ibarettir.

Rölativite

(Geçen sayıdan devam)

İzahını yapamıyoruz diye herhangi bir hadiseyi reddedemeyiz. Dış âlem için bir ispat, müşahadeye dayanacak, müşahade ise duyu organlarımızla olacaktır. Eğer duyu organlarımıza itimadımız yoksa neyi ve nasıl ispat edeceğiz? Şu halde bizim yapacağımız, «dediğim şey» vardır diyerek onun etüdüne girişmek olmalıdır.

Rölativite teorisinin tecrübi tahkikleri bilhassa mikrokozmetik âlemin maddî parçacıklarının kütle ve hareketlerinde müspet sonuçlar vermiştir. Hız ve kütle münasebetleri (meselâ hidrojen atomu elektronu için) spektroskopik analizlerle ortaya konmuştur.

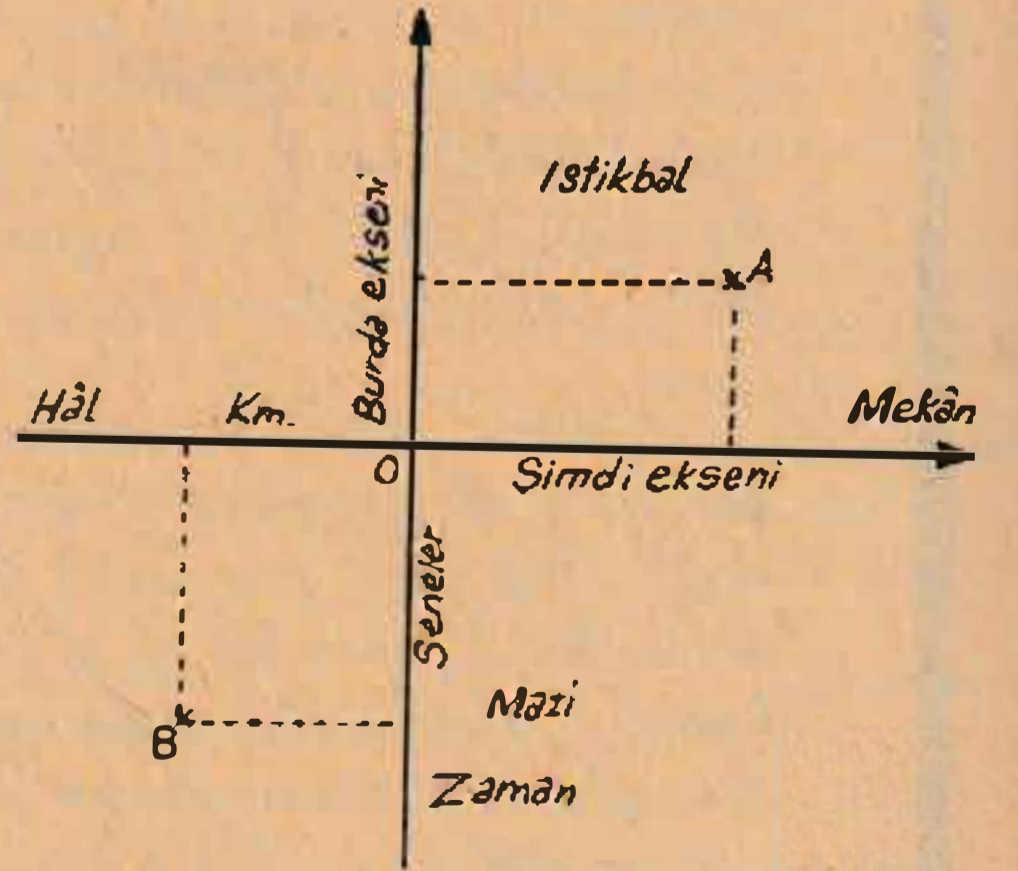
Bundan evvelki kısımlarda, iki sistem için uzunluk ve zaman hakkındaki matematiksel münasebetleri göstermiştik. Şimdi, kütleye geçmeden evvel uzunluk ve zaman bakımından sistemler arasındaki farklılaşmalara sebebiyet veren bir kâinat içinde, hadiselerin ne şekilde ortaya çıktıklarını ve nasıl bir karakter gösterdiklerini inceleyelim. Hadise, dış âlemdeki bütün oluş hallerini temsil eder. Şuurumuzun dışında vukua gelen her şey'e biz, hadise diyeceğiz. Biz maddesel kâinatımızı, kendi üzerine kapanmış olan ve dört buutlu bir mekân içinde bulunmasına rağmen model olarak üç buutlu bir hacim içinde bulunan kendi üzerine kapanmış bir küre sathı gibi tasavvur edebiliriz. Bu takdirde hadiseleri mütalea ederken küre sathı üzerinde hangi noktanın esas olabileceği düşünülemez; Bu esasında izafidir.

O halde herhangi bir nokta, koordinat sistemin başlangıcı olarak kabul edilebilir. Bunun için biz de, kendimizin bulunduğu yeri, meselâ tahta düzlemi üzerindeki bir noktayı, başlangıç noktası olarak alabiliriz.

Seçtiğimiz bu noktadan üç buutlu mekânın her yönüne uzanmak mümkündür. Herhangi bir yerde bulunan bir hadise, bulunduğumuz noktadan o hadise mahalline giden bir şua üzerinde bulunacak demektir. Fakat, üç buutlu hacim içinde yayılan bütün bu şualar, bir tek tahta düzlem üzerinde gösterilemez. Bu bakımdan izahımızı basitleştirmek ve daha kolay anlaşılır bir hale getirmek için şöyle bir kabul yapalım. Diyelim ki, hadiseler bulunduğumuz noktadan her istikametteki şualar üzerinde olmasın da sadece bu noktanın sağında veya solunda vukubulsun.

Bu takdirde kendimizi O noktasında farzederek yatay bir doğru çizelim (Şekle bakınız). Bütün hadiseler bu doğru üzerinde bizden şukadar metre uzaklıkta vukubulacaktır demektir. Demek ki, üç buutlu mekândaki mesafeleri yatay eksen üzerinde ve hadiselerin zamanını da dikey eksen üzerinde görmekle bize nazaran hadiselerin mekân ve zamanca mevkiini tayin etmiş olabileceğiz.

Meselâ, A noktası, bizden şu kadar kilometre uzaklıkta ve şu kadar zaman son-

DÜYÜK VAZİFELİLER DÜTÜK VAZİFELİLER

(Geçen sayıdan devam)

Yazan: Suat TAHSUĞ

İsa'nın vazifesi, dolayısıyla tedrisatı, üç ayrı şekilde tahakkuk etmiştir diyebiliriz:

Birincisi İsanın vasıta olduğu mucizelerdir. İkincisi doğrudan doğruya verdiği tebliğler, söylediği mesellerdir. Bu arada bizzat kendi hayatı ve hareket tarzı uyardığı tesirler bakımından çok önemli olmuştur. Hatta, hiç bir peygamberin fonksiyonu ile ilgili hayatının bu kadar detaylı bir şekilde tesbit edilmemiş olduğunu da söyleyebiliriz. Bu da ne bir tesadüf, ne de İsanın şahsına mahsus ayrı bir özellik, fakat fonksiyonun çeşidi ile ilgili bir durumdur ve yegâne bir tatbikattır; yüzde yüz bir vicdan tatbikatıdır.

Üçüncü husus evvelki mukaddes metinlere dayanarak yapılan isbatlardır ki geçen yazımızda bu husus anlatılmış idi.

Şu halde, İsanın yer yüzündeki fonksiyonundan istifade edecek şahıslar üç noktadan faydalanacaklardır: Tebliğ, müşahade ve bütün bunlardan başka insanın kendi ruhunda makesini bulacağı bir sezış.

Gerek Tevrat devrinde, gerek İsanın tatbikatında, gerekse müslümanlıkta da bu üç kanal işlemiştir. Musanın fonksiyonunda müşahadeler külevî ve çok yaygın şümüllü mucizelerle tahakkuk etmiş, insanlar, yani Mısırlılar ve İsrail oğulları ya hiç mütenebbih olmamışlar ya da pek az mütenebbih olmuşlardır.

İsanın fonksiyonunda mucizeler iman sahibi olabilecek kimselere hitap etmiş, yaygınlığı Musanınki kadar kuvvetli olmuştur. Meselâ bir Kızıldenizin yarılması

hâdisesi İsada yoktur. Onda, bir deniz üzerinde yürüme vardır. Bir cin çarpmışın, cüzamlının iyileşmesi vardır. Bir ölünün dirialışı vardır. İsanın öldükten sonra bedenli olarak tekrardan inananlara ve bilhassa Pavlusa — ki kendisini hiç görmemişti ve o ana kadar hıristiyan düşmanı bir Ferisi idi — gözüküşü vardır.

Mucizeler Roma imparatorluğunun ücra bir vilâyetinde, yani Yahudiyede cereyan etmiş; saf, nisbeten az sayıda insan tarafından müşahade olunmuştur. Aksi halde, Roma kaynakları bu mucizeleri resmi tarih olarak zapt ederlerdi ve bu gün de, mesele- nin künhüne vakıf olmayanlarca bu mucizeler şüphe ile karşılanmazdı. Nitekim İsanın hayatını yazan Ernest Rönan, bu mucizelere inanmamakta ve İsayı severek, kendince inanarak ve güya rasyonel bir tarzda izah etmektedir.

Fakat gerçek böyle değildir.

Birincisi mucizelerin hitab ettikleri şahıslarca bunlar önemli idi. Ve gereken tesir bunlarda yukarısı tarafından meydana getirilen bir imanla devam ettirilmişti.

Her ne kadar şu söyleyeceklerimiz müstenidatsız ve tarafgirane gözükecekse de apayrı bir mantıkla incelendikte doğru olduğu görülecektir: **Eğer yukarısı mevsuk bir mucize vermek isteseydi insanların hatır ve hayaline gelmeyecek mevsukiyette mucizeler verirdi.**

Fakat Kur'anda şöyle denilmektedir: "Biz onlara göz verdik; fakat görmeyecekler, kulak verdik; fakat işitmeyecekler."

Mucizenin mevsukiyeti mühim değildir. Nasıl olduğu da mühim değildir; esasen bilgisi edinilince bu halin mucizelik vasfı ortadan kalkacaktır. Fakat niçin olduğu mühimdir. Mucize karşısındaki insan şuurunun davranışı mühimdir.

Herkes bilir ki Kur'anın indirilişinde İsa devrindekilere müşabih hiç bir mucize olmamıştır. Buna karşılık insanların dikkati daima cari olan gündelik hayata çekilmiş, orada müşahedeler yapılması istenmiş, Ayetlerin, kanunların orada müşahedesi istenmiş keza tatbikatın da orada yapılacağına işaret olunmuştur.

Hasılı gittikçe gelişmekte olan bir şuur — insan şuuru — ilâhî bir tedrisatı müteakip, tatbikat yapılabilmek için hayata hür bırakılmış, araya hiç bir vasıta konulmamıştır. Bu insanlığın muayyen bir seviyeden sonraki hürriyetine ve aklın kullanılmasına doğru, inkâr kabul etmez bir yol gösteriştir.

Şu halde İsanın Fonksiyonundaki bir üçlü halden bahs etmemizin zamanı gelmiştir.

Birincisi İsanın tebliğ aldığı plandır. İkincisi fonksiyonu içinde mütalaa edilecek İsanın şahsiyetidir. Üçüncüsü de bu fonksiyon vasıtasıyla tadile uğrayacak bir realite dir ki İncilde bu realite "Şeriat" olarak isimlendirilmektedir. Netice itibariyle şeriat bir takım düşünce, inanç ve hareket tarzları olmakta ve dolayısıyla eski realite kulliyen iptal ve tagyir olmamakta, fakat şumul ve vüs'at kazanmaktadır.

Bir evvelkinde bir sonrakinin tohumları olmasaydı bir sonrakinin mevcudiyeti, muvaffak olmamış bir tecrübenin atılıp bir işin sonu gelmez bir yol olduğunun ilânı ve yepyeni değişik bir yol denenmesi olurdu.

Böyle bir sakat hal maziye, hale ve istikbale ve bütün hadiselere hâkim bir mekanizmanın baş vuracağı bir yol değildir. Nitekim de öyle olmamıştır.

Önümüzdeki sayıdan itibaren mucizeleri, tebliğleri ve nihayet İsanın yaşayışını üç ayrı bölüm halinde ve kısaca, İncil ayetlerine uyan bir şekilde ve tabii kendi bilgileri mize göre tetkike çalışacağız

(Devamı var)

Meraklanma!

- Yzb. E. FAIRFAX LUCY -

İnsanların ruhî bilgelikleri mühimdir. Cemiyetin ona verdiği biçim, terbiye ve inanç ruhî olgunluk vermezse neye yarar?

Aradan 30 yıl geçmiş olduğu halde, dünmüş gibi hatırlıyorum. Kırık bacağımla, Bağdattaki biricik hastanede yatıyordum. Oraya yatmama sebep olan kaza, Arap ihtilâlcilerinin baskınına uğrayan bir bölüğümüzü kurtarmak için Fırat nehri boyunca yaptığım sıkı bir yürüyüşte meydana gelmişti.

Tam 13 hafta yattım. Koğuşta dokuz kişiydik. Sıcak müthişti. Güneşin yükselmesiyle beraber herşey sessizleşiyor, suhnet dayanılmayacak kadar artıyordu. Gündüzün sıcağından bitâb ve yorgun düşenler, hemen hemen ölümü andıran bir uykuya da lıyorlardı.

Bir geceydi. Derin uykumdan, müthiş bir elin beni sarsmasıyla u yandım; başımı kaldırdım.

Birden, sanki odanın tavanı açılmış gibi, kuvvetli kanat sesleri işit tim. Yatağımanın ayak ucunda beliren müthiş bir ışık, koğuşun karanlığını parçalayarak ortaya yayıldı. O kadar kuvvetli ve parlaktı ki ona bakamı yor, başımı çevirmeğe mecbur kalı yordum.

O sırada, aydınlık istikametinden bir ses geldi. Gayet tabii bir tonla, İngilizce konuşuyordu:

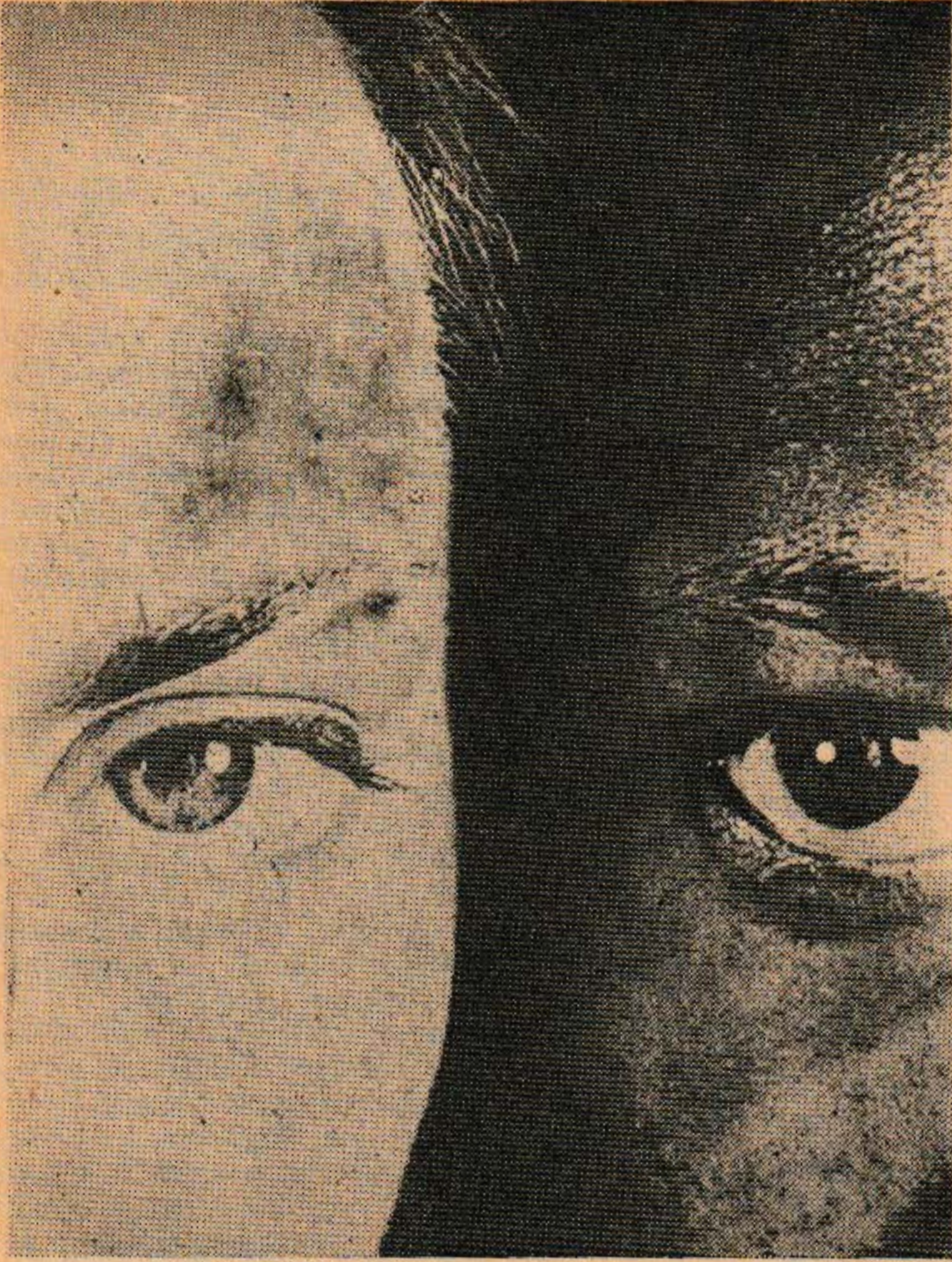
«Meraklanma. Herşeyin iyi olaca k»

Sonra, ışık, geldiği kadar âni olarak kayboldu. Uzaklaşan kanat seslerini duydum. Birkaç dakika taş kesilmişcesine yatıp kaldım. Az sonra, yanımdaki arkadaşımın kalktığını görünce, birşey duyup duymadığımı sordum. Ters ters yüzüme baktı:

«Işığı yakıp, o kadar gürültü etmene ne lüzum vardı?»

Ona, başıma geleni anlattım. Bir ses işitmiş, fakat söylenenleri anlamamıştı.

Gördüklerimin bir rüya olmadığına eminim. Bununla beraber, o zamanlar din ile hiçbir şekilde alakadar olmadığım halde, tercih edilmiş olmanın, sebebinin hâlâ izah ve idrak edemiyorum.

Zamanımızın en endişe verici ve dünya çapında bir afet halini almış olan ırk problemine ilim adamları nasıl bakıyorlar ve neler düşünüyorlar...

BİOLOJİ İRKLAR İÇİN NE DİYOR ?

İrkçilik esas itibariyle gayri akli olan bir terimdir. İrk nefretinden mütevellit sosyal meseleler ilmen sakat nazariyelere istinat etmekte ve cehaletle beslenmektedir. Bunlar, maamafih bazan da ilmen de doğ

ru olan fikirlerden vücut bularak, tahrifata uğrayarak yanlış neticeler doğururlar. Bu gibi hataları ortadan kaldırmak üzere UNESCO 1949 da muhtelif memleketlerden gelen ilim adamlarını toplayarak ırki fark-

ların menşe ve mahiyeti hakkında bir deklarasyon neşretmiştir.

1950 senelerinde yayınlanan bu araştırma raporu halk tarafından iyi karşılanmış fakat bazı biyologlar ve antropologlar (insan ilmi mensupları) tarafından ırk probleminin sosyal ve biyolojik olarak birbirlerine karıştırılmış olduklarının ileri sürülmesiyle tenkitlere uğramışlardı.

Unesco bunun üzerine 1951 de ikinci bir konferans toplayarak bunu sadece fizik antropoloji ve genetik (irsiyet ilmi) mütehasıslarına hasretmiştir.

Bunların neticesinde yapılan tetkikler bir broşür halinde yayınlanmış ve umumi yetle ilk varılan neticelere sadık olan fakat bazı noktalarda ayrılıklar gösteren bir ilmi çalışmayı ihtiva eden "ırk mefhumu" isimli bir kitap ta neşrolunmuştur.

Bu problemin daha ziyade sosyal veçhesi üzerinde duran ve biyolojik tarafını reddeden Unesco, nihayet 1964 yılında bunun daha ziyade biyolojik ve nihayet bunun iki veçbesini de birleştirebilecek 1966 da 2 nci bir kongre toplamayı kararlaştırmıştır.

Bu kongrelerden birincisi 1964 Ağustos ayında Moskovada toplanmış ve 17 memleketten gelen antropolog ve biyologlar tarafından iştirâke nail olmuştur.

Artık eskimiş olarak kabul edilen «insan maymundan mı yoksa her ırk olarak ayrı bir atadan mı geliyor?» meselesi yerine ittifakla insanların müşterek bir cediti olduğu ve bunun da ancak "Homo Sapiens" = "Kâhil insan" olduğu kabul edilmiştir.

En çetin münakaşa ise ırk probleminin insanlara tatbiki ve bunun ilmi neticeleriydi. Bilinmektedir ki, dünyanın muhtelif yerlerinde yaşayan insanlar gözle ayırt edilebilecek farklı özelliklere sahiptirler. Mesela bir İsveçli, bir Moğol ve bir Afrikalı arasındaki fark barizdir. Bununla beraber farklı olan taraflar arasındaki ayrılıklardan daha mühim olan müşterek benzerliklerdir.

İnsanlar arasında, yaşadıkları coğrafi bölgelere göre farklar yakın oldukları yerlere göre pek az olup ancak usta bir müşahit gözüyle tefrik edilebilir. İnsanları kesin irkî farklarla ayırmak bu yüzden de pek ilmi bir ayırma sayılmaz.

İrk tasnifi yapmağa taraftar olanlar ise insan cinslerinin birbirlerinden bazan ayrılmalarının çok güç olduğunu kabullenmekle beraber bunun da bir vakıa olduğunu kabul etmek zorunda kalmaktadır. Mesela demektedirler ki, «Bir vadi ile dağın arasındaki sınır hattı nereden gelmektedir» Filhakika hiç kimse bunların kesin bir sınırı olmadığı için, böyle bir vakıa olduğunu intâr edecek değildir. Tasnifin muhalifleri ise fizik değişkenlerin yalnız mekânda değil fakat aynı zamanda zamanla da değiştiğini kaydederler. Orta Avrupa ve diğer bazı mıntakalarda insan kafası daha yuvarlak olmuş ve tekrar uzama temayülü göstermiştir. Ortalama boy son 100 yılda 10 cm uzamıştır.

Mesela Azerbeycan halkının yüzü Kazaklara nazaran 1 cm daha az geniştir. Fakat bu ölçme ise şahıstan şahsa değişmekte ve bazan da yukarıda söylenenin aksi cerhan etmektedir.

Moskovadaki kongrede ırk tasnifçilerinin ve bu noktaya aleyhtar olanların kanaatleri bazı müşterek noktalarda birleşebilmek imkânını bulmuşlardır ve kanaatleri de daha iyi bir ahenk içinde birleşebilmiştir.

Yayınlanan müşterek deklarasyonda "müşterek vasıfların bir mecmuası olan insan ırklarında inhilâl eden ve tekâmül eden hususlar mevcuttur. Diğer üzerinde durulan nokta ise, bazı fizik karakterlerin kâinatşûmul biyolojik bir değere sahip olmaları keyfiyeti ve bununda çevreden gelen tesirlere tabi olmayışı idi. Binaenaleyh tasniflerin istinat ettiği farklar bu karaktere tesir edememekte, bu yüzden de biyolojik olarak bir ırkın aşağı veya yukarı olduğu hakkında birşey söylenememektedir.

Moskova toplantısına katılan eksperler gurubu biyoloji uzmanları idiler. Fakat bu kadar şumullu bir ilmin tetkiki sadece tek taraflı olamaz. Biyologlar insanla meşgul olurken sosyal hadiseyi atlayamazlar. Deklarasyonda da bildirildiği gibi ancak sadece sosyal vakıa dolayısıyla ki, "insan tekâmülü nevilere münhasır temel vasıflar gösterir".

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

Bu sosyal özellik insanı diğer biolojik hayat türlerinden ayıran en belli başlı vasıf olup tamamen insana hastır. Gene deklarasyona dönersek, «insan tarafından uzun yıllar boyunca elde edilmiş olan tekâmül vasıfları daha ziyade kültür nakillerine dayanmakta olup irsi olarak babadan oğula olan nakilden böyle bir netice hasıl olamaktadır.»

İrkçılık, bu yüzden yanlış bir nazariye olup ilmi hâdiseleri tahrif ederek insana hayvanlarda rastlanan hususiyetleri atfeder.

1964 Moskova konferansında ele alınan biolojik unsurlar ise ırkçılığa karşıdır. İnsan esas itibariyle sosyal bir varlık olup, tarihinin seyri de sosyal hadiselerle tayin edilmektedir.

İrkçılar iktidarda oldukları müddetçe muhtelif ırkları birbirlerine katmakta ve insanların tabii olarak karışmalarını önlemeye çalışmaktadırlar. İrkçuların en mutad taktiklerinden biri ise ırklararası evliliğin nesil olarak kötü neticeler vereceği keyfiyettir. Bu nokta üzerine deklarasyon kesin dir. Şöyle denilmektedir: «Muhtelif cinslerin birleşmesinden insanlığa biolojik yönden zara geldiğine dair elde delil yoktur» şu şekilde devam eden deklarasyonda şu ente-

resan noktalar belirtilmiştir, «Aynı lisanı konuşan insanlar ve aynı kültüre sahip olanlar evlenmeğe mütemayildir. Bunun da asıl sebebi biolojik olmaktan ziyade sosyal dir. İrki karakterlerle lisan v.s. arasında benzerlikleri olmasının amili daha ziyade tesadüfi olup bu ikisi arasında ilgili bir sebep tesbit edilememiştir. Bu yüzden de jenetik karakterlerin neticesinde bu benzerliklerin meydana geldiğini iddia etmek güçtür.»

İrkçular ırkların ruhi hasletler bakımından da aynı olmadığını söylerler. 1966 kongresinde İnsanların zekâ v.s. gibi özellikleri pek irki faktörlere bağlı değildir. Ancak sosyal farklar kültür tarihlerinin meydana getirmiş oldukları farklardır. «Bazan bazı psikolojik farkların bazı muayyen halklara atfedildiğini duyarız. Bu gibi iddiaların makul olup olmadığını tahkik etmeden önce, bunların jenetik bir temele dayandıklarının karşı taraf tarafından yapılması gerekir. Bu husus elbette ki bize düşmez.»

Deklarasyon şöylece bitmektedir: «Yukarıda verilen malûmat, ırkçı teorikleriyle, gelişme halindedir. İrk teorilerinin hiç bir ilmi istinadı olamaz ve antropologlar ise araştırma neticelerinin sapık yollar da kullanılmasına mani olmalıdırlar.»

Vefakâr arılar

Arıların da sahiplerine bağlılıkları vardır. Hayvanlarla insanlar arasındaki sevgi tesirlerinin mevcut olduğunu hepimiz biliriz. Arıların hayatı çok ibret vericidir; ama şu aşağıda okuyacağınız da ondan aşağı kalmıyor.

Camille Boule isimli bir adam, 1941 yılında, arı kovanının bulunduğu Hampton'daki evinden 90 km. mesafedeki Putnam kasabasında yeni bir eve taşınmıştı. Bir hafta sonra, onlar kütle halinde Putnam'a gelerek Boule'un evini buldular. Aylardan sonra Boule, gene arılarını terkederek Hampton'a döndü. Bir kaç gün sonra Hampton'a dönen arılar eski kovanlarına yerleşerek bal yapmağa başladılar.

Değişen resimler

Amerika'nın ufak bir şehrindeki Metodist rahibinin karısı C. F. Folby, 20 sene müddetle, zaman zaman aynı garip rüyayı görmüştü.

Folby, bu rüyasında, oturma odasına girince, duvarda garip bir portrenin asılı olduğunu görüyordu. Sahne, hatta portrenin çerçevesi her rüyada aynı idi; fakat portrenin sahibi her zaman değişmekte olup, ertesi gün ölecek birine aitti.

Folby'nin rüyasındaki portrelerin sahipleri çok kere sıhhatli olarak tanınan kimselerdi; lâkin hepsi ertesi gün ani olarak ölüyorlardı.

TEKNİK İLİM ve AHLÂK

İlimlerin ve san'atların ihyası ahlâkın
düzelmesine yardım etmiş midir?
«İyi görünüşe aldanırız»

E. ARIKDAL

- Horatius -

Burada uzun uzun, ne ilmin ve san'atın, ne de ahlâkın tartışmasını yapacak değiliz. Bunların tartışılması için birçok bilgilere ve müşahadelere ihtiyaç var şüphesiz. Uzun uzun dedik... O zaman, insanoğlunun gerçeğe (realite) dayandırarak hakikat (verité) diye kabul ettiği bir yığın fikrin ve düşüncenin içine dalıp boğulup gitmekten başka çaremiz kalmaz. Bilinen şu ki içinde yaşamakta olduğumuz insanlık cemiyeti, kendini tahlil ve yorumlamağa lâyık bulabildiği devirden beri (ilk akli tenkitler v.s.) ilim, san'at adına bir hayli şey söylemiş bulunmaktadır.

Bu söylenenler, yani ilmin yegâne kuruluş kaynağı olduğu sözleri, hep fazilete ve tabiatın içsel sesine, yani ahlâk'a, karşı olmuştur. Bir de bunun aksi var: İlim (yani teknik gelişmenin ilmi, faydacı ilim: zaten faydacı olmasa ilmi kendisi için kim kabul eder!..) insanların faziletini körlettiği, inancı ve Allah'a imanı tanımadığı, vicdan sesini (Rousseau'da kalbin sesini dinleyen bir ferdi din vardı) hiçe saydığı için, bağımlı bir hayata sürüklediği için çok kötü bir şeydir. Bundan kurtulmak lâzımdır, diyenler de görülmüştür.

Madeni ki gerçekler üzerine dayanarak bazı hakikatlere ulaşabiliyoruz, öyleyse her iki cepheyi (oysa, hayatın ayrılık gayrılık olmayan kısımlarıdır bunlar) biraz araştıralım.

Teknik gelişmenin ileri gittiği, ferdi hayatın teknik makânlarla gelişebildiği toplumlara «uygar toplumlar» diyoruz bugün. Teknik herşeye girmiştir. Odanızın duvarlarındaki çividen tutun da sizi dünya çekim sahasından dışarıya atan (bilseniz, hepimiz bununla öğrenüyoruz: açlığa, seaflete haksızlığa, harbe rağmen...) füzelere kadar bütün hayatımızda izi sözü, baskısı olan tek-

nik - ilim insanları mutlu olmağa mecbur etmektedir. Nasıl mı? Eğer evinizde konfor yoksa, sizi daha tembel ve miskin yapacak aletler mevcut değilse, lüksünüzü yerine getiremiyorsanız, siz mutsuzsunuz, acınacak durumdasınız: hele buz dolabınız, elektrikli diğer cihazlardan yoksa, bunların insan ruhuna verdiği huzuru, tadamadığınızdan, yaşamayınız daha iyi...

Alnın tert ile dürüst olarak kazandığını zı cemiyete yaptığı baskı sonucu tekniğin ayakları altına atmazsanız, nefes almanıza bile izin verilmez. Teknik - ilim herşeyi düzenlemiyor mu bugün? İnkâr mı edelim : düşüncemin istikametini, doğruyu ya da eğriyi seçmekteki «secme yeteneğimi» düzenleyen; aileyi, okulu, hukuku, sosyal dayanışmayı, dini ve ahlâki kurumları dolaylı olarak kendine bağlayan kimdir? Ferdi vicdanın, deruni imanın en çok tökezlendiği çetin taş, teknik ilmin sunduğu lüks'ten ayrı kalmak endişesinden başka bir şey midir? Çoğunluk mal peşinde değil de nedir? Bir makina parçasının kıymeti insan şahsiyetinin ve şerefinin üstünde tutulmuyorsa, bunca haksızlıklar sadist bir ruhun kendini tatmin etmesi için midir? Bunu kabul etmek körlüktür. Hiç kendi ruhumuzun selâmeti için teknik - ilmi başka yönlere çekmeğe çalışmamız vâk nedense. Hep rahat ve lüksümüzün selâmeti (yani hep cilâcılık) için didiniyoruz. Bu ise mutluluk değil, aksine gitgide bizi sonu bilinmez bir yola sevk ediyor, açlığımızı arttırdıkça artırıyor.

Mesele şu: Teknik ilim, bugün, insanoğlunun nefsine kamçı vuruyor, şaha kaldırıyor. Azgınlıklar, vicdana, fazilete, saf imana tabiatın sade ve hakiki kanunlarına sırt çevirmemize yardım ediyor. Nefsin dipsiz kuyusunu, teknik konfor ve lüksle, geçici eğ-

(Devamı 35. sayfada)

Spiritüalizmanın

bugünkü hali

Yazan: Suat TAHSUĞ

Uluslararası Spirit Federasyonu (I.S.F.) Yours Fraternally isimli mecmuasında Reenkarnasyonun (Yeniden bedenlenerek dünyaya geliş) leh ve aleyhinde intişar edecek yazılar için bir sütun açmış bulunuyor. Dünyadaki pek çok spirit cemiyet reenkar-nasyonu kabul etmekle beraber bu sütunlardan pek faydalanılmamıştır.

Bunun sebebi nedir?

Bizce bu spiritizma doktrininin karşısında bulunan çok büyük bir engelin tezahüründen ibarettir ki, bu, dar anlamıyla kabul edilen bu doktrin in esasında bulunan bir tenakuzdan ileri geliyor.

Spiritizma, kısaca, insanlara şunu öğretmek ister: Fert hayatı ölümden sonra devam etmektedir; yani bedensiz bir ruh hayatı vardır. Bu ruh dünyadaki enkarnasyonu ile tekâmül etmektedir. Bu yüzden tekrar dünyaya gelişler vardır. Ve tekâmülün sonu yoktur.

Bunları anlatmak için nelere dayanır?

Yaşayanlar ile yaşamayanlar (yani spatyomdaki bedensizler) arasındaki bir irtibatın mevcudiyetine inanır.

Gerek medyomlar vasıtasıyla tecrübî olarak, gerek dünyanın her yerinde kendiliğinden (denilebilecek) tezahürleri araştırıp duyurmaya çalışır.

Bugün, ilimlere ve tekniğe bütün dünyaya inanmıştır. Fakat bir doktrin olarak spiritizma için aynı şeyi söyleyemeyiz.

Bu halin çözümünü spiritüalistler yine kendi tetkik metotlarına ve insanlığın elinde mevcut akıl prensiplerine dayanarak çıkarabilirlerdi.

Metapsişik ve spirit tezahürat (yani meselâ fantom, hayâl teşekkülü; eşyanın el değmeden yer değiştirmesi; insan ağzından çıkmayan seslerin duyulması; ölülerin celselerde medyomla irtibat kurarak tebliğ vermeleri) izah edilemez veya sırf bir teoriye dayanan nadir ve meraklı olaylar ola-

rak kaldıkça spiritizmanın kaderi bugünkünden farklı olamaz.

Birinci mühim sualımiz şu olmalıdır: Spiritizma meselelerin cevaplarını ve teorisini neye istinat ettiriyor?

Ya araştırmacıların dini-ilmi düşünce sistemlerine ya da verilen tebliğlere. Tebliğlere dayanarak varılacak neticeler karşısında insan kafasında herhangi bir değerlendirme sistemi olmazsa bu tebliğler neye yarar ve bu hadiseler ne mânâ ifade eder?

Ruhi araştırmalar yapanların malûmudur ki, celselerde medyomla irtibat kuran her varlık gerçeği söylememektedir. Bunlardan bir kısmı teşevvüs içinde ve pek biçare bir vaziyettedir. Bir kısmı ise gerçeği değil, kendi inançlarını müdafaa etmektedirler. Meselâ bir hıristiyan bedensiz halde iken pekâla hıristiyanlığı, bir budist, budistliği, bir materyalist de materyalizmi müdafaa edebilmektedir.

Dünyada da aynıyle hal böyledir.

O halde biz kimden neyi öğrenip kime neyi öğreteceğiz?

Herkesin malûmudur ki dünyaya gelen çocuk pek büyük bir ekseriyetle mazisine ait hiç bir şey hatırlamamaktadır. O dünyaya muayyen bir irsiyetin kendine temin ettiği bir bedenle gelmiştir. Muayyen bir ailenin eğitiminde yetişmiştir. Gerek aile, gerek tahsil, gerekse iş ve eğlence hayatı dolayısıyla muayyen çevre tesirleri altında kalarak bir şahsiyet sahibi olmuştur.

Bu şahsiyete onun psiko-fizyolojik ve sosyal hususiyetleri girer. Yani bünye, ırk, millet, dil, din, ekonomik ve sosyal, filozofik doktrinlere bağlanış gibi.

Bütün bu yekûnu — biraz da materyalistlere hak vererek — önceden var olan şeylerin yeni bir kombinezonu, bir nevi tesadüfi bir terkiple meydana gelen basma kalıp bir şahsiyet gibi kabul edebiliriz.

Bunun içindir ki, Sibernetik (elektrikli hesap makineleri ilmi) insanları günümüzde bu kadar heyecanlandırmaktadır.

İnsanoğlu (Tesadüf) ilâhından yeni atiyeler, bağışlar beklemekte. Adeta kendi aklının çaresizliği karşısında duygusuz bir dış dünyanın kaprislerinden çıkan ve kendisi için mânâlı, üstün, hayırlı bir şeyler bekliyor.

Biz, birer spiritüalist olarak, insan ferdinde yukarıda sıraladığımız şartlardan üstün, müteal bir taraf keşfetmedikçe söylediğimiz herşey boş bir tekrar olacak ve hiçbir kimseyi de inandıramayacağız.

Beşer için hayırlı bilgi, Güliiverin seyahatlerinden birinde rastladığı ilim makineleriyle keşfedilemez. Bu öyle bir makinedir ki, içinde bir sürü kelimeler vardır. Bilginler bunu karıştırırlar ve ortaya çıkan acayip cümlelerde en derin hakikati ararlar. Sorunun cevabı yine insanın kendisindedir. Yeryüzünde neden çeşitli yaşayış, duygu, anlayış, ve davranış seviyeleri vardır? - ki, biz bunlara farklı realiteler diyoruz - Bu realite seviyelerindeki insanların yaşarken bir realiteden diğerine geçme şansları var mıdır? Yani yaşayan insanda bir tekâmül var mıdır ve hedefi nereye doğrudur?

İnsan cemiyetlerinin - bütün şümuliyle yapılacak bir araştırma neticesinde - tarih içindeki yaşayışlarında bir tekâmül, bir realite seviyelerini geçiş, inceleme, ve yükselme var mıdır? Ve yine nereye doğrudur? Eğer hal böyle ise, tesadüf ilâhı tah-

tından iner ve arzın ötesindeki beşer üstü bir şuur insan kafalarını örten karanlıkların ilerisinde parıldamaya başlar.

Böyle arza müteal bir şuurun arzın fizik, fizyolojik, sosyal ve psikolojik hayatına müdahale ve nisbeti, insanoğlunun basma kalıp yaşayışının ötesindeki müteal bir yaşayışa iştirak ve yer yüzünde insanın müteal şahsiyetinin belirmeye başlaması demektir.

Bu ne bir teori, ne bir doğmadır. Düşünecek ve müşahade yapacak ve bu müşahadelerini değerlendirecek kadar haysiyetlenmiş insanoğluna yapılan bir araştırma davetidir.

İnsanlık için insanlığa müteal olan şuurulu âlem bir hayâl ve vahime değildir. Defaatle insanlığa hitab etmiştir ve etmektedir. İlâhi tebligat (Mukaddes kitaplar), yüksek ruhi plânların irşatları ve yer yüzündeki bütün hadiseler bu hitabın eseridir. İnsanoğluna düşen, şuuriyle bu sesi duymaktır.

Bu yolda bir araştırma sonucudur ki, insanlık, ruhun varlığını, reenkarnasyonu, ve tekâmülü kendi ruhunda duyacaktır. Yoksa falanca yerde cereyan etmiş ve iyi tesbit edilmiş bir reenkarnasyon vak'ası, karşısında hitap edecek bir insan kafası ve zihniyeti bulamadıkça yapılan her araştırma ve takdim, süslü ve parlak vaadlerle dolu ayku ilâçlarının vaad ettiği geçici rahatlıktan daha fazlasını getiremez.

« ...Beni affeder misiniz? »

Mme Ulric de Forvielle Rotterdam'da ikamet ediyordu. O gece mutadı vechile saat 11'e doğru odasına çekildi. Yatalı bir kaç dakika henüz olmuştu ki, üç seneden beri görmediği küçüklük arkadaşta Marie'yi yatağının yanında ayakta durmuş, kendisine bakar bir şekilde gördü. Onun hayalini gayet vâzih olarak seçebiliyordu. Yaşayan bir insan kadar canlı idi. Üzerinde beyaz bir gecelik vardı. Siyah saçları omuzlarına dökülmüştü, ve sabit nazarlarla Mme Forvielle'e bakıyordu.

Hayal, onun elini tutarak:

"Madam, işte ben karşınızdayım. Beni affeder misiniz!" dedi. Marie'nin bir hatası yüzünden ailece ona dargındılar. Mme Forvielle yatağında doğruldu. O da onun elini tutmak istiyordu. Fakat, hayal bu anda kayboldu. Oda aydınlıktı ve bütün eşyalar rahatça görülebiliyordu.

Saatın pandülü 11.15 i vurdu.

Ertesi gün, Mme Forvielle bu garip olayı doslarına anlatırken kapı çalındı ve La Haye'den aşağıdaki telgraf geldi:

"Dün gece saat 11.15 de Marie öldü."

DIŞIMIZDAKİ DÜZEN

Yazan: Çetin SALKÖK

İnsanız, bir çevre içinde bilginizin yettiği kadar bir şuurla yaşamaktayız. Zannediyoruz ki, bütün dünya, bütün hayat ve herşey bu yaşantımızdan ibaret. Ayrıca problemler karşısında da bilgisizliğimizin neticelerini, ister istemez, çekiyoruz; felâket diyoruz, şans diyoruz, tesadüf diyoruz...

Bunların hepsi kendi düşüncemizdeki karma karışık dünyaya ait sıfatlar ve bizim halimizi bize göstermekte. Acaba hakiki dünyayı, yaşamakta olduğumuz hayat reallitesini bu sıfatlar ne derece izah ediyor ve biz, şans, tesadüf, saadet, felâket sınıflamaları içinde ne derece kazançlıyız? Bu değer sistemimiz reel olan hayat için de yararlı mı?

(ESKİŞEHİR, A.A) - Belediye Bahçıvanı Halit Hoşcan'ın 18 yaşındaki kızı Bahriye Hoşcan öleceği saati önceden bildirerek çevresindeki leri hayretler içinde bırakmıştır.

Şeker mahallesi Aksungur sokakta oturan genç kız, bir banyo dönüşü yediği dondurmadan rahatsızlanmış ve bir süre sonra yapılan muayenesinde, kendisinde kalb romatizması olduğu görülmüştür. Yapılan bütün tedavilere rağmen iyileşemeyen Bahriye, bir gün yatakta uyanık halde yatarken yanına beyazlar giyinmiş, beyaz bastonlu bir ihtiyarın geldiğini, bir süre başbaşa görüştüğü, ihtiyarın kendisini «çok güzel bir yere» çağırıldığını çevresindekiere söylemiş, daha sonra da «Yarın sabah ben saat 10'da öleceğim» demiştir. Genç kız gerçekleri dediği saatte ölmüştür.

Akrabaları, genç kızın ölmeden önce kendisine gelecek konukları da tahmin ettiğini ve isimlerini söylediğini açıklayarak duydukları hayretini belirtmektedirler. Olay, çevrede günün konusu olmakta devam etmektedir.

6 Ağustos 1965 tarihli Milliyet gazetesinde yukarıdaki haber vardı...

Olay ortada. Şans veya tesadüf gibi ne olduğunu bizim de bilmediğimiz sözler bu hadiseyi nasıl izah edebilir?! Genç kız «Yarın saat onda öleceğim» demiş ve ölmüş. Tesadüfün bu hadise zincirinde yeri yok. Kaldı ki, bir saadet - felâket ikilisi de olayı izah etmemekte. Çünkü aşikârdır ki, bu ölçüler insanın dar görüşünün ve müşahade kısırlığının sonucu olarak ortaya çıkan hissî ölçülerdir.

Bir olayı izah etmek, onun sebep ve gayesini anlamak, bilmek ve açıklamak demektir. Bu ilmi bir yoldur. Bu yolda elimizdeki tek metot, saf bir müşahade ile olayın neticelerini tesbit etmek, sonra da bu neticelerin sentezi ile olayın gayesi ve hedefi hakkında bir karara varmaktır. Hadisenin sebepleri de bu gaye ve hedefde mevcuttur.

Metot açık ve sade olmasına rağmen, tatbikatı böyle olmamakta. Çelişme gibi görünen bu vakıanın yegâne izahı, insanın içindeki ve dışındaki düzenin birbirinden ayrı olmasıdır. İçinde bulunduğumuz duruma gelinceye kadar geçirmiş olduğumuz bir tekâmül maceramız ve bunun neticesinde elde ettiğimiz bilgi ve tecrübelerden şekil alan bir hayat görüşümüz, hayat karşısında belirli bir tutumumuz var. Bu, tasarrufu bize ait olan ve bu hakkı kullanmakta hür olduğumuz, ayrıca sonuçları itibariyle yalnızca bizi ilgilendiren bir sistem. Bu sistem içinde, otomatizma, his, nefsanîyet, vicdan, sezgi, mebzul hata imkânı gibi her türlü insanî vasıf mevcut.

Bir de, bizim dışımızda insanî olmaksızın çok uzak olan ve bizim bilgi edinmemizi, tecrübemizin artmasını, kısaca tekâmülümüzü kolaylaştırmayı hedef edinmiş deterministik bir düzen mevcut ki, onda otomatizma, his, nefsanîyet yerine, açık bir şuur, üstün bir idrak ve bütün genişliği ile diğerkâmlık hükümler. Bu dış düzenin tasarrufu ise bizim vüs'atimizin çok dışında ve katiyen bize ait değil.

Dışımızdaki düzen hakkında söylediklerimizin teyidini herhangi bir hadiseyi ince-

lemekle bulabiliriz. Meselâ yazımızın başın-
d'ı ele aldığımız olayı inceleyelim: Bir in-
san ölecektir. Bu onunla ilgili kaderî bir du-
rumdur. Bu hadise türlü şekillerde tahak-
kuk edebilir. Ancak bu şahsın içinde bulun-
duğu bir çevre vardır ki, onun dahil olduğu
her türlü hadise kombinezonundan etkilen-
mektedir. Şayet bu ölüm, şimdiye kadar a-
lışılagelmiş yollardan tahakkuk edecek olsa
idi, çok mahdut bir gurup insan bu hadise-
den, kendi durumlarına göre bir takım so-
nuçlar çıkaracaklar; kimi sadece üzülecek,
kimi bu hadisenin devamı olarak yepyeni
bir hadise zincirine dalacak, kimi de haya-
tın nedenleri üzerinde belirli bir süre dü-
şünecek ve sonra gene kendi kaygularına
kapılıp hadiseyi unutacaklardı. Fakat, çev-
renin ve insanlığın o andaki ihtiyaç ve du-
rumu gibi faktörlerin tesiri ile, olay alışıla-
gelen mizansen içinde cereyan etmemekte
ve çok daha geniş bir çevreye, «Ölümün bir
son olmadığı, insanın bilgi hudutlarının dı-
şında kalan çok üstün imkânların mevcut
olduğu» fikrini açıklayacak ve üstelik reel
bir hadise olarak ispat edecek bir şekilde
cereyan etmektedir ki, bu fikri ispat ve i-
zah yolunda sayısız kişi asırlar boyunca
çırpındığı halde çevrelerinde, bu bir tek o-
layın meydana getirdiği netice gibi açık
ve kesin bir netice elde edememişlerdir. Bu
şümulü müessiriyet, mevzu bahis hadise-
nin tertibindeki bilgi ve şuurluluğun, bizim
kudretimizle ne derece kabili kıyas olduğu
hakkında yeterli fikri verir. Dışımızdaki dü-
zenin tasarrufu bize ait değil demiştik. Ya-
ni biz bu düzene müdahale edememekte, o-
nu isteğimize uygun şekilde değiştireme-
mekteyiz. Bu keyfiyeti misal olarak ele al-
dığımız hadisele de gayet açıktır. İnsanı a-
cıdan ıstıraplı görünen bir hadise, bir gün
önceden haber verildiği halde kimse olaya
müdahale edememiştir.

Dış düzenin şaşmazlığı ne demektir?
Bizler bu düzende birer otomat-robot mu-
yuz? Dış düzendeki determinizmadan kas-
timiz nedir?

Evet, bizim dışımızda bir üstün realite
mevcut. Bu realite, İlâhi irade Kanunları-
nın tezahürü olan kendi vasatımızın kanun-
larında ifadesini bulmakta; barut fıçısına

ateş soktuğumuz zaman infilâk eder, yüzme
bilmeden boyumuzu aşan suya girersek bo-
ğuluruz, uçurumdan kendimizi atarsak yere
düşüp parçalanırız. Bütün bunlar bizim va-
satımızın kanunlarının deterministik bir
neticesidir. Fakat bu neticeleri hazırlayan
sebeplerin tahakkuku bize bağlı değil mi?.
Barut fıçısına ateş sokup sokmamakta, yüz-
me bilmediğimiz halde derin suya atlayıp
atlamamakta, uçurumdan kendimizi atıp
atmamakta, şayet bunları illî bir zaruret
haline getiren sebepleri daha evvelden ya-
ratmamışsak, hür değil miyiz?!. Şu halde
otomat olduğumuzu iddia etmekte haklı de-
ğiliz. Tekâmülü için Dünya'dan geçme mu-
kadderine sahip bir varlığın, dünyamızla il-
gili, bildiğimiz ve bilmediğimiz, İlâhi irade
kanunlarının (tabiat kanunları gibi) işaret
ettiği bir saha içinde hür bir iradeye ve bir
seçme hürriyetine sahip olduğunu, yukarda
verdiğimiz misallere benzer bir çok müşa-
hade açıkça göstermektedir. Ancak bizle-
rin bu hürriyetimizi tam ve matlûba uygun
olarak kullanabilmemiz, kendi görgü ve
bilgilerimizle, yani tekâmülümüz için bağlı
olduğumuz dış sistemin kanunları hakkın-
daki bilgimizin derecesi ile mütenasiptir.
Sonuç olarak diyebiliriz ki, her insan kendi
kudretleri, içinde bulunduğu vasatın kanun-
ları hakkındaki bilgisi nisbetinde hürriyete
sahiptir.

Hepimiz, bilmediği bir diyarda seyahat
eden yolcular gibiyiz. Önümüze bir çok kav-
şaklar çıkmakta ve biz çeşitli yollardan bi-
rini, kendi vicdan ölçülerimize göre gene
kendi hürriyetimizle, seçmekteyiz. Artık o
yolda karşılaşacağımız, o yola has her tür-
lü hadise bizim mukadderimiz olmaktadır.
Ve böylece biz, o yolun hususiyetleri hak-
kında, bizzat o yolu yaşamakla, bilgi sahi-
bi olmaktayız. Burada elde edilen bilgiler i-
lerdeki kavşaklarda daha şuurlu seçim yap-
mamızı temin etmektedir. Bu, dünya üye-
rindeki tekâmülün mekanizmasıdır.

İş böyle olunca, mühim olan ne biz ol-
maktayız, ne de karşılaştığımız hadiseler.
Mühim olan karşılaştığımız hadiselerden i-
çinde bulunduğumuz yolun kanunları hak-
kında elde ettiğimiz bilgilerdir. Bunların
(Devamı 38. sayfada)

Onu Kurtarın

DERLEYEN: AFİF YESARİ

«Bu olay, bir kış gecesi cereyân etti... Saat 10'a yaklaşıyordu. Eşim, görevi icâbı o gece eve gelmeyecekti. Yalnızdım, bir koltuğa oturmuş kitap okuyordum. Bir zaman sonra, tuhaf bir huzursuzluk hissettim ve aynı anda, garip bir koku, ağır ağır odaya yayıldı. İsimlendiremediğim birşey, nefesimi keser gibi olmuştu. O anda neler hissettiğimi, şimdi bile anlatamam... Bu sırada, bulunduğum odanın kapısı vuruldu. Gecenin bu saatinde, beni kimin ziyaret edebileceğini düşündüğüm sırada, «giriniz» demeğe vakit kalmadan, odaya birinin süzülmesini farkettim, ve... kapıdan tarafa döndüğüm zaman, târifi mümkün olmayan bir dehşete kapıldım:

Bulduğum binanın üçüncü katında oturan bir komşumun, beş ay önce ölen kocasıydı bu!..

Bağırarak istedim, fakat sesim çıkmadı...

Ölü komşum, son derece telâşlı, endişeli görünüyordu.. Derinlerden gelen boğuk bir sesle:

— Çabuk.. karımı kurtarın... Karımı kurtarın!.. diye mırıldandı, ve... adetâ bir duman gibi dağılarak, boşlukta kayboldu!..

Olduğum yerde taş kesilmiştim.

Çarpıntılar içinde ve neye uğradığımı şaşırılmış bir halde, buna ne gibi bir manâ vereceğimi bilemiyordum... Bir ân öylece kaldıktan sonra, garip bir kuvvetin tesiriyle yerimden kalkarak, uykuda gibi, adetâ şursuz bir halde kapıya doğruldum, merdivenleri inerek komşumun kapısı önüne geldim.

Fakat, onunla ne konuşacağımı, daha doğrusu, kendisini ne maksatla ziyaret etmekte olduğum konusunda, ne söyleyeceğimi bilemiyordum: Kafamda bu hususta en küçük bir düşünce yoktu!.. Komşuma ne

Bağırarak istedim, sesim çıkmadı: Beş ay önce ölen komşum, karşımda duruyordu!..

diyecektim?.. Birbirimizi, vakitli vakitsiz ziyâret edecek kadar teklifsiz değildik. Gecenin bu saatinde ne gibi bahâne uyduracak, hâlâ matemde bulunan komşuma, eşinin hayâletinden nasıl bahsedecektim!..

Kafamdan bunları geçirirken kapıya vurdum; içeriden hiçbir cevap gelmedi...

Tekrar vurdum: Ses yok!..

Ve o ânda, az önce odama yayılan aynı kokuyu duyunca, mahiyetini anladım: Hava-gazı kokusuydu bu...

Vakit geçirmeden, apartmanın kapıcısını uyandırdım, bir kaç dakika sonra, komşumu karyolasına elbisesiyle uzanmış baygın bir halde bulduk...

Eşinin ölümünden sonra büyük bir üzüntüye kapılmış, onsuz yaşayamayacağı düşüncesiyle havagazını açarak hayatına son vermek istemişti...

Olaylar arasında. Olaylar arasında.

Komşum, kısa bir tedavi devresinden sonra yeniden hayata kavuştu, o günden sonra da onu yalnız bırakmadık, ona, yaşama gücü telkin etmeğe çalıştık...

Bana gelince, gördüğüm o hayâlet konusunda ne söylemem, bu olaya dâir ne gibi bir açıklama yapmam gerektiğine hâlâ karar veremiyecem durumdayım..

Bildiğim tek şey şu: Eşinin hayâleti haber vermeseydi, komşum, ölümden kurtulamazdı...»

NOT :

Çok ligi çekici ve karakteristik bir anlam taşıyan bu olaya dâir, şunu söyleyebiliriz: İntihar sonucunda öbür âleme göçenlerin ruhları, uzun bir süre, İntihar anının dehşet ve azâbını duyar, bir boşluk ortasında, yapayalnız ve yardımsız kalırlar. Yüksek Plânlar, yakınları ve tanışlarıyla İrtibat kurmalarına izin vermezler. Fantom'un, eşinin bu azâbı çekmemesi, yaşamağa devam etmesi için komşusunu uyarması, onu, spatyom'da çekeceği acıdan kurtarmak içindi... Bu karakteristik olay da, bize bir kere daha göstermektedir ki, Bedensiz Varlıklar, bizleri dâima uyarmakta, gerektiği zaman, doğru yolu göstermek amacıyla bizlerle gereken şekilde temas kurmaktadır...

Ölüm Çingirakları

«Geçen yıl kaybettiğim eşimin son dakikalarında cereyan eden esrarlı bir olayı aydınlatmak isterdim ama, sanıyorum ki, bunu hiçbir zaman başaramıyacağım...

Eşim, bir beyin kanaması sonucunda anî bir kriz geçirmişti. Doktor, onun derhal hastahaneye kaldırılması gerektiğini söyledi, tavsiyesini yerine getirdik. Bu olay, bizi perişan etmişti. Antibes'de bulun-

Şimdi bile, geceleri duyduğumuz çingirak sesleri, bize ürperti verir...

yorduk. İşte bu sıralarda, bahçe kapısının çingırağı, hayatımızda, unutamıyağımız bir rol oynadı:

Hastahaneye kaldırıldığı günün akşamı eşimin durumu hayli ağırlaşmıştı..

Gece, saat 1'de, kızımın:

— Çingirak!.. Çingirak çaldı!..

Diye, acı acı haykırması üzerine sıçrayarak uyandım..

Kızımın, bir çingirak sesi duyduğunu sanmıyorum, çünkü, gelen olmadı...

Endişe içinde sabahladık...

Saat 7'ye doğru hastahaneden telefon ettiler, ve... eşimin öldüğünü bildirdiler...

Ölüm, saat tam 1'de vukua gelmişti...

Şimdi bile, geceleyin duyduğumuz her çingirak sesi, bize ürperti verir...»

Nişan Yüzüğü

«Kocamla, Almanyada, askerlik görevini yaptığı sıralarda evlenmiştik. Bir kaç ay sonra da, oğlumuz dünyaya geldi. Doğumu takiben, ağır bir göğüs ameliyatı geçirdi -
(Lütfen sayfayı çeviriniz)

ğim için yedi ay, bir hastahanedede kaldım..

Buna rağmen kendimi mutlu hissediyordum. Cumartesi - Pazar akşamları ziyaretime gelen eşime, büyük bir itimadım vardı. Mutluydum, çünkü eşimi seviyordum, bir çocuk anasıydım ve uçümüze dair hayâller kuruyor, geleceğe ait projeler tasarlıyordum...

Bir akşam, o gelmedi.. Saatler geçip gitti.. Üzücü düşünceler, beynimi kemiriyordu. Yakınlarım, beni teselli ettiler; bir asker karısının bu gibi hallerle daima karşılaşabileceğini onun ani olarak bir göreve gönderilmiş olabileceğini ileri sürüyorlardı; buna uymak, alışmak gerekti..

O gece, bir hadisenin cereyan ettiği hissiyle, endişeli saatler geçirdim ve geç vakit, güçlkle uyuyabildim

Sabahın üçüne doğru, anide, bir şeyin yere düşmesiyle, sıçrayarak uyandım: Nişan yüzüğüm, parmağımdan kayarak yere yuvarlanmıştı. Bir süre sonra, onu karyolamın altında buldum ve bu olaya şaşmaktan kendimi alamadım: Yüzüğüm, parmağıma hiç de bol değil, aksine, hafifce sıkacak kadar, dardı...

Feci bir hadisenin cereyan ettiği düşüncesiyle, gözümü kırpmadım...

Yüzüğün parmağımdan kayıp düştüğü gece, aramızdaki bağ da, kopmuştu..

Ve.. Hiç bir şey olmadı!..

Ertesi sabah, eşim, ziyaretime geldi; dediğine göre, treni kaçırmış, bu yüzden gelelememişti ama, hâlimden bütün gece gözünü kırpmadığı anlaşılıyordu.. Bunu, farketmemiş göründüm..

Bir kaç hafta sonra, belki vicdanı kendisini rahatsız ettiği, belki de başka türlü davranamayacağı için, bana şunları itiraf zorunda kaldı: O gece evlendiğimizden beri ilk defa beni aldatmıştı..

Ve, ne yazık ki, bu, sonuncusu da olmadı..

Bugün, eşimden ayrılmış bulunuyorum. İki yaşına basan çocuğum, bana yaşama gücü veren tek tesellimdir...

Yüzüğün parmağımdan kayıp, düştüğü gece, aramızdaki bağ kopmuştu.. Bunu, hiç bir zaman unutamayacağım.. Bu, belki de bir uyarı, bir ihtardır.. Kimbilir.

Çevremiz öyle meçhullerle sarılı ki!..»

— Cromwell ölüyorum —

19. asır âlimlerinden Cromwell Varley, başından geçen bir hadiseyi şöyle hikâyeye etmişti:

Bir kalb krizi geçiren kızkardeşinin, âzami birkaç günden fazla yaşamaması bekleniyordu. Hastalığı esnasında, Varley, onunkinden kilitli bir kapıyla ayrılmış bir odada yatmıştı. Bir gece, gördüğü bir kâbus neticesi uyanan Varley, kızkardeşinin hayalinin odasına girdiğini gördü. Varley, pençesinde olduğu uyusukluğu yenmeğe çalıştığı sırada hayalet «Kâbusundan kurtulman için seni korkutacağım» dedi. Varley'i korkutmak üzere bir müddet boş yere uğraştıktan sonra «Cromwell ölüyorum.» diye haykırdı.

Bu feryat Varley'i öylesine korkuttu ki adamcağız yataktan fırladı. Fakat iki oda arasındaki kapı hâlâ kilitliydi.

Ertesi sabah Varley kızkardeşinin odasına girdiğinde, hastadan şu sözleri işitti:

«Dün gece rüyamda odana girdiğimi gördüm. Sen bir kâbusun pençesindeydin. Öleceğimden endişe ettiğimden seni korkutmağa teşebbüs ettim. Nihayet öldüğümü söylemem üzerine uyandın.»

Din mevzuu büyük kütlelerce bu müessesenin kabuflü bakımından iki ayrı cephe arz etmektedir: Birincisi insan şuurunca derin ve üstün bir araştırma ve tatbik mevzuu olmaksızın, şekillere, sembollere, ayinlere hasıfı körü körüne uyulan kalıplara bir bağıllık ve bunun dünyevi tatbikatı olagelmesidir.

İkinci husus ise devrin ilmi - felsefi donelerine yine şuurlu bir araştırma yapılmaksızın gösterilen bir inançla, dinlerin bir hurafe yığını ve insanların uyuşturucu manevi bir köstek olarak kabulüdür.

Halbuki, din bir vakıadır. Bir nedeni vardır. Tekâmülünün dünya vasatındaki devresini geçirmekte olan insana bir kurtuluş kılavuzudur. Yukarısı tarafından vazifelilerce indirilmiş ve mukaddes kitaplarla ifade olunmuştur.

Değişmez gerçeklerin, kanunların her devre uygun olarak indiriliş zarureti, çeşitli anlayış seviyelerine göre çözümleri kabil bir sembofik lisanı zaruri kılmakta idi.

Ancak reallelerde takılıp kalmak, insanoğlunun bir tembelliğinin eseri ve her anı ele geçmez bir kozmik - ruhi vakıalar kombinezonu olan vasatımızın kıymetli zamanını boşuna harcamak gibi fert için felâketli bir davranış, sürükleniştir.

Görülüyor ki, körü körüne olduktan sonra ne kabul ne ret üstün bir şuurla muhtasif insanoğluna yaraşır bir haslet olmamaktadır.

DINLER HAKKINDA

(Geçen sayıdan devam)

Tebliğı Veren: Mustafa MOLLA
Medyom: M. ARAY

Tanrı bir ebedî meş'aledir. Onun her yönden lûtuflariyle ihata edildiğimizi görmektesiniz. Güneş ilâhî bir verici midir, değil midir? Şuur ve vicdan duygusu ilâhi bir müessese midir, değil midir? Şunu elbette itiraf edersiniz ki, siz neye sahipseniz onun vericisi Tanrıdır. İlâhî emirler safsata değildir. Ya hayrı, ya mutlak Tanrı varlığının şuru ile halâsı istihdaf eder. Yâni vicdanlarda seslenen Odur. Gün ışığının titreyişi, yayılışı onun mimârisi dabilinde tahakkuk eder. İnsana gelince, her türlü cihazı bâiz olmasına rağmen ayaklarının sürçtüğünü de bir gerçek diye kabul edersiniz. Bu takdirse Onun karşısında ilâhî murad iklimi elbette ihtizaza gelmektedir. En büyük güzel Tanrı, en büyük şefkat ve yaratıcılık mutlak manâsiyle yine Tanrıdır. Dinî ahkâma, hakayika varmadan düşünün ki ilâhi vergi mevcut olmasaydı hiçbir zerre yahut bir tek âlem vücut bulmazdı. Hayvanın vasat değiştirmelerinde nasıl ki kendi organizmasında mevcut bir meleke bulunmadığı

halde derhal intibak kolaylığına ulaşıyor. İnsan da gayri muktedir ahval içinde ilâhî murad ve hakimiyeti bulmaktadır. Netice şu oluyor: İlâhî emirler gelişi güzel verilmemiştir. Daha ziyade inzal olundukları zamanların şartlarıyla ayarlıdır.

Sual: İlâhi emir ve ikazların vürudu hususunda tenvirimizi rica ediyoruz.

— Hiçbir tefsire sahip değiliz. Bu umumî revş icabıdır. Nasıl ki fizikman arza maddî vibrasyonlar yağmaktadır. Nasıl ki küreler boşluklarda seyredabilmektedir. İnsanlar için muhal gibi görünen ilâhi evamir ve ikazlar da mânevî iklimlere fasılasız yağmaktadır.

Sual: İlâhi ikazlar ne zaman ve ne yolda husul bulmaktadır?

— Şüphesiz ki Tanrı insanın ruhunda bir mâkes bulmaktadır. Ancak bu mâkes her zaman vazifesini yapmak fırsatına sahip değildir. Bu nevi ahvâlde vasıtalar ile Tanrının istekleri ve ikazları arza yağmaktadır. Bu da ilâhî adalet iktizasıdır. İnsan ne

15
kadar ikaza muhtaç olursa o kadar gerilemiş, benliğindeki mükemmeliyeti kaybetmiş demektir. Dinlerin hulûlü ideal merhalede değil, bil'akis fenalığın şahlandığı zamanlar dadır. Demek bir ikaz zaruret halinde tecelli etmiştir. Buna Tanrı bigâne kalamaz, çünkü O mutlak hayr sahibi ve mutlak şefkat sembolüdür.

İnsan doğrunun, güzel ve iyinin istikametinde gitmek üzere üç koldan ışık sahibi bir varlık olarak yaratılmıştır. Benliğinin bütün faziletlerini, çeşitli hayat sahnelerinin icabı dağınık bir hale getirdikten sonra ki dinler, evvelce de söylediğimiz gibi, sonradan ikame edilmiş zaruri ikaz ve irşat müesseseleridir. Dikkat ederseniz bunlar bir tedriç nizamı üzerinde insan tekâmülünü tâkip etmekle beraber mahallî hususiyetleri haizdirler. Her mıntıkanın ve iklimin faaliyet sahaları ve şartları ve beşeri karakterleri ayrı hususiyetler arz etmekte olduğu için dinler, zaman, muhit ve cemiyet hususlarında birer ayrı zaruret halinde ikame olunmuşlardır. En eski dinî inanışlar, itikatlardan itibaren insan tekâmül ede ede nihayet muhayyilenin eşiklerinde hakikatı bir knos içersinde daha çok hissî feveranlara bürünerek mütalâa etmeğe koyulabilmiştir. Bundan birçok san'at eserleri meydana geldiği gibi muhayyilenin inkişafı duygular ve heyecanların daha çeşitli ve zengin sahafalar arzemesi aklın ister istemez müdahalesine ve rehberliğine yol açmıştır. Son devrede akıl yavaş yavaş muhayyile ve hislerle işbirliğine koyulurken putperestlik devri bu defa insan gözünden istifade ederek mucizeler devrine intikal etmiş; daha sonra da yerini akla bırakmıştır. O akıl ki, hissin, muhayyilenin daima rehberi olmak veya onlarla iş birliği yapmak suretiyle insanı sadete götüren devamlı bir ışık demektir. Putperestlikten kurtulmak için gönderilmiş olan dinler netice itibariyle mecburi olarak birçok rehberler meydana getirmiştir. Bunlar mürşittirler, tariki dünyadrlar, papaz veya misyonerdrlar. Hristiyanlığın hususiyet arzettiği taraf budur. Böylece yer yer hâlâ putlara tapmakta olan, kendi varlığını dünyanın mahdut, sınırlı tuzaklarından kurtaramayan insanları tenvir etme:

maksadıyla mürşitlerin etrafa yayılmaları birer zaruret ifade etmiştir. Hristiyanlıkta Tanrı ile ku larasına giren bu çeşit mürşitlerin dinî vazifelerinin hikmeti vücudu bu zaviyeden mütalâa olunmalıdır. Çünkü putdan başını henüz çevirmiş insana mutlak surette Allah yolu üzerinde bir mürşit, kuvvetli bir mürşit yol göstermek mevkiindedir. Bu; insanı topraktan gözünü alarak ruhuna doğru çevirirken daimi bir seyir halinde elbette tekâmüle doğru yürütmekte idi. Nihayet aklın, ileri bir safhada, insanı her gördüğünü tahlil edecek derecede ferdi birer meş'ale haline gelmesi zaruret olarak görülmüştür. Bu merhalede Müslümanlık işe müdahale etmek zorunda kalmıştır. Müslümanlık böylece Hristiyanlığın misyonerini ve Tanrı ile insan arasındaki mutavassıtları ekarte etmiştir ve akıl ve vicdan, Tanrı muvacehesinde vasitasız ve çok üstün bir şeref ve haysiyet temsil eden insanı tek tek birer kıymet haline, kendi mizacı yolunda ilerleyişe müstahak birer müessesese halinde yükseltmeğe başlamıştır. Bunun içindir ki, islâmiyette ruhbanlık, misyonerlik propaganda ve başkalarının içtihadına nüfuz ve müdahale gayri meşru sayılmıştır. Çünkü her insan kendi mizacına göre düşünebilecektir. Başkalarının elinden aldığı kendine göre tefsir etmeğe muktedir olmadıktan sonra dünya sahafaları ve din kitaplarındaki açık veya kapalı bütün hikmetler elbette insana doğru yolu gösterecek kadar ışıklı ve kuvvetli idi. Bunlardan fert kendi çapında istifade etmedikten sonra başkalarının vereceği iğreti kuvvetten daima istifade edemeyecektir. Bunun içindir ki islâmiyet ortadan mutavassıtı kaldırmak lüzumunu hissetmiştir. Bugün biliyorsunuz ki bu mutavassıt bir yana peygamber dahi ortadan kaldırılmış bulunuyor. O halde Tanrıya düpedüz ve yapyalnız gitmek zorundasınız. Hakikatlarınızı kendi elinizle kazanmağa muhtarsınız, kendinize mal etmek için kendi kazancınız olması icabedeceğini siz de takdir edersiniz. Bugün eğer müslümanlığın hâkim olduğu şu devirde hâlâ Hristiyanlık ve Musevilik varsa bunlar kendi çaplarında hâlâ insanlara uygun gelen karakteristik vasıflarıyla müessir olmakta de-

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

mektirler. Bunun için mevzii surette inzal edilen kitaplar size en büyük hakikati ifşa etmektedir. Hiçbir zaman din mutlak değildir. İnsanın doğru, iyi ve güzele gitmesi mutlaktır. Tanrı fikri, vicdan, hülâsa bütün faziletler bu istikamettedir. Mademki din bir mürşittir, bir vasıta. Şu halde ideal, insanın ruhundaki ilâhi mâkesde aranmalıdır. Eğer insan her dem bu mâkesi tesise muktedir olmamışsa başkalarının eli daima soğuk gelecektir. Zira sizin ruhunuza ancak sizin eliniz uzanabilir; ve sizin eliniz mûnis gelir. Öyleyse din dünyada mıntakavî şekilde müdahale zarureti ifade etmektedir. Bugün peygamberlik devrinin kapanmış olması ile de anlarsınız ki, dimağlarınız eskisinden çok daha fazla faaliyette ve tecrübeleriniz size ilâhî varlığın azamet ve manasını biraz daha çeşitli yönlerden kazandırmaktadır. Öyleyse, zannettiğiniz gibi bir takım formalitelerle müesseselerin yaşamış olması büyük bir mana ve ehemmiyet irae etmez. Hangi yolda olursanız, hangi dinde olursanız olunuz muhakkak şudur ki, sizin mânevi halâsınızı temin edecek, sizi Tanrı yoluna sevkedecek en ışıklı, en rehakâr kuvvet yine kaibinizden geçecektir. Şu halde, matlup olan insanın kendi aydınlığını kendi eliyle arayıp bulmasıdır. Bunun imkânları bilhassa zamanınızda çeşitli yönlerle tecelli etmiş, tahakkuk etmiş bulunuyor.

Musa devri tarihin en karanlık zamanları birden bire bugün anladığınız ilâhi varlık ve azameti Firavun nesline karşı ilân ederken; şöyle bir mevzu aklınıza gelebilir: kendini Tanrı olarak tanıtan bir Firavun sülâlesi karşısında Musanın birdenbire mücerret imana doğru irşat vazifesi almış olması tedriç nizamı için adeta bir mütasyon ifade etmektedir. Mısır medeniyette akıl fikir, his ve muhayyile beraberliğiyle Tanrı varlığını kavriyacak bir seviyeye ulaşmıştı. Nasıl ki, Yunan medeniyetinin son devirlerinde bu seviyeyi Sokrat temsil etmiş ise... Amma bu Mısır çerçevesi içersinde tahakkuku imkânsız bir hal alınca Musanın kendi kavmini alıp Mısır ülkesinden çıkmağa mecbur olması dikkatınızı çekecek derin meselelerle çevrilidir. Orada mucizelerin en kuvvetlileri baş gösteriyor. Puta tapmağa alış-

mış İsrail oğulları zorlukla mücerret bir Tanrı fikrine sahip olabiliyorlar; ve nihayet mıntakanın hususiyeti icabı bu kavmin birbirine sokulmalarım zaruri kılıyor ve din onların vâdisinde ve kendilerine münhasır bir mahiyet alarak devam ediyor ve İsrail kendi malını, kendi canını ve istikbalini bu dinde arıyarak naslaştırıp kendi damgasını vuruyor ve onun dışına çıkmamağa başlıyarak maddeyi rehber yapıyor. Bugün Musevîlik gerçek bünyesiyle ancak bir topluluğun ruhunu okşayacak karakterde bulunmaktadır.

Hıristiyanlık müessesesine kanlı bir müdahale ile Musevîlik namına işlenen cina yetler bugün dahi aradaki din anlaşmazlığının aydınlatılmaz karanlıklarını devam ettirip gitmektedir. Bunu, dinlerin karakterlerinde değil, insanların değişmezliğe doğru ve taassuba doğru tembelce bir atılışını ifade etmesinde aramalısınız. Zamanınız insanların çok daha kudretli şahsiyet kazandığı bir çağdır. Hıristiyanlığın maceralarla yüklü mazisi gerçekten insanlık için utandırıcı, yüz kızartıcı birçok hadiseler ve fecatlarla mahmûldür. Müslümanlık artık mantık dışı bütün hadiselerin insanın tekâmül yolundaki kaderinin hızla yol almağa başladığı andan itibaren kaçınılmaz bir hakikati temsil etmiştir.

Bugün vicdanınızla, irfanınızla baş başasınız ve kendi yolunuzu kendiniz tâyin etmek ıstırarında bulunmaktasınız. Böylece, dinler ne mahiyette olurlarsa olsunlar, eğer hâlâ devam ediyorlarsa, insanları kötü yoldan alkoymağa muktedir bulunuyorlarsa yine meşrudurlar. İslâmiyet merciine gelince; onun en yüksek ve ferâgat dolu fazilet-kâr müessesesinde biraz daha mânen mücehhez olmanın icap ettiğini unutmamalısınız. Bizzat müslüman olduğunu zannedenlerin dahî bu müesseseyi bütün cepheleriyle ihata edememelerinin tek hususiyeti: Seviyenin mütemadi bir dinamizma ile gerçekteleşerek üstünleşmeğe doğru gidemeyişindedir. Teklik insanı mekanik bir itiyada doğru götürürken ilim, matematik, fizik ve kimya ve kültürün diğer kolları Tanrı aza-

Benden sonra

Sıra sizin

Yazan: Noel HOLMES

(Echo, Fransa)

Yeni Zelândanın Aucland şehrindeki bir hastanede, nöbetçi hastabakıcı, yatakların arasında dolaşıyordu. Birdenbire hastalardan genç bir kadın uyanarak onu yanına çağırdı.

— Hemşire, biraz evvel garip bir rüya gördüm. Bu rüya beni çok düşündürüyor. Size de anlatayım mı? Dedi ve şunları anlattı:

— Kapalı bir kapının önünde dizilmiş bir sıradaydım. Önümde açık sarı saçlı bir kadın vardı; kapının hemen önündeydi. Arkamda ise bir yerli Maori kadını duruyordu. Onun arkasında sıra ufuğa kadar uzanıyordu.

Kapalı kapının önüne gelmek, hepimiz için büyük önemi haizdi. Fakat kapının arkasında ne olduğunu bilmiyorum.

Nihayet kapı açılınca sarışın kadın bana dönerek «Benden sonra sıra sizin» dedi ve kapının öbür yanına geçti. Kapı kapandı. Ben de uyandım.

Hastabakıcı bir hayret nidası koparmaktan kendini alamadı. Fakat bu hasta

çok zayıf olduğundan, onu teselli etmek için bir hayli çaba gösterdi.

Hasta her nedense hayata olan bütün bağlılığını kaybetmişti. Onbeş dakika sonra öldü.

Çok geçmeden hastabakıcı yandaki koğuşa geçmek zorunda kaldı. Orada boş bir yatak görünce, koğuşa ilgili hemşireye, bu yatağın sahibinin ne olduğunu sordu.

— Yarım saat evvel öldü, cevabını aldı.

Demek ki bu hastanın ölümü, diğer hasta rüya görürken vukua gelmişti. İşin dikate değer yanı bu ilk ölen hastanın sarışın olmasıydı.

Hastabakıcı fazla meraklı bir insan olmamasına rağmen, ertesi gün garip bir hissin tesiriyle, geceleyin ölenlerin listesine baktı.

Aradığını da buldu. Zira bir gece evvel ölenlerin arasında, sarışın kadının ismi başta geliyordu. Arkadan da garip rüyayı gören kadınla hastanenin öbür ucundaki bir koğuştaki ölen bir Maori kadınının ismi görülmüyordu. Rüyadaki Maori kadını ölenlerin üçüncüsüydü.

metinin ifadesi imkânsız sihir-kâr yüceliğinin manâsını biraz daha kavramağa yeter materyallerle akılsahibi olanları kendiliğinden hidayete çağırılmaktadır. Şu halde, kötü yolda olmadıkça, ayrı ayrı da olsa bütün dinlerin gayesi insanı saadete doğru götürmek olduğu müddetçe ve buna da itibar e-

dilmekte ise mahzur düşünülemez. Ancak şu din, bu din diye bir takım ayrılıklar yaparak bütün dinlerin insanları kardeş olarak birbirlerine takdim etmelerine rağmen taassupla birbirinize sırt çevirme vasıtası yaptığınız andan itibaren biliniz ki boştur, lüzumsuzdur..

MUKADDERAT

VE

İCABAT

Problemleri

(Geçen sayıdan devam)

Özetleyen: Feridun TEPEKÖY

Bütün iyi niyetimizle hareket edip bütün imkânlarımızı kullandıktan sonra her hangi bir işin gene de muvaffakiyetle neticelenmediğini göreceğiz olursak, o zaman bu muvaffakiyetsizliğin yukarıda söylendiği manâda bizim için mukadder olduğunu anlamak ve kabul etmekle, ruhumuza büyük kazançlar temin etmiş oluruz. Bu hususda bedensiz dostumuz KADRÎ şöyle demektedir:

26 Nisan 1948 tarihli celseden :

«... Kuru bir hüsnüniyet neticesiz bir işten başka bir şey olamaz. Onu kıymetlendirecek, hareketlerdir. Bunun da sonu şayet o istek gibi güzel çıkmazsa bu mukadderdir. Fakat sen gene bu hareketlerinle onu isteğinin yoluna çevirmeğe azmetmekle vazife ni yapmış bir amele, çalışkan bir talebe olursun.» Görüldüğü gibi, illî sebepleri asırların gerisine kadar uzanmış bulunan bazı hadiseler bugünkü arzularımıza paralel bir seyir takip etmeyebilirler. Bu sebeple biz ne kadar gayret göstersek o hadiseleri önleyemez ve arzularımızın işaret ettiği istikametlere yöneltemeyiz.

Bizim vazifemiz, vicdanımızın iyi, hayırlı, güzel dediği yolda yürümektir; o yol velevki zahiren bir hüsrana veya bir muvaffakiyetsizliğe çıksa bile.. Meselâ, bir dünya harbinin çıkmasını önlemeğe çalışmak suretiyle insanların ıstırap çekmelerine mâni olmak çabasını göstermek, pek mümkündür ki, netice üzerinde mühim bir tesir icra etmese bile böyle bir niyet ve

insanlık sevgisi ile dolu bulunmak biz insanların vazifesidir.

Vicdanımızın sesine uygun düşen bir harekettir. Bu bakımdan, netice ne olursa olsun, temiz, ulvî, diğerkâm bir niyete hizmetkâr olmak, biz dünya insanları için birinci plânda riayet edilmesi lâzım gelen bir husus olmalıdır. Mustafa Molla diyor ki:

«Esbabı, asırlarca evvel hazırlanmış bir boşanma(*) ihtiyacının önüne asla geçilemez.»

Ayrıca, hadiseleri, objektif olarak derinlemesine ve illiyet prensibinin ışığı altında inceleyecek olursak şu neticeyi de çıkartabiliriz: İlâhi ceza ve belâlar veya mükâfatlar hem vardır, hem de yoktur. Bu paradoksal ifadenin manâsı şu olsa gerektir: mükâfat ve mücazat vardır dersek, bunu İlâhi irade kanunlarının neticeleri olarak kabul etmeliyiz. İşte icabat. Yoktur dersek, bunu İlâhi irade kanunlarından bazılarını bizzat intihap etmiş olduğumuzu ve dolayısıyla karşılaşacağımız neticenin zaruretlerini kendimiz hazırlamış olduğumuzu anlamamız icabeder. İşte mukadderat.

Bu hususda Kadri şunları söylemektedir: «İstırapların bir kısmı, insanların kendi el emekleri, bir kısmı mukadderin çizdiği yola uymak zarureti, bir kısmı da her ikisine de ahenkli düşecek bazı vaziyetlerin kendiliğinden meydana gelmesidir.»

Bu kendiliğinden meydana gelişleri biz

(*) Deşarj.

idareci plânların yardım ve himaye tertipleri olarak kabul edebiliriz.

Demek ki ıstırap verici bir hadiseyi iki cepheden mütalea etmek lâzım geliyor :
a - İlâhi irade kanunlarının neticeleri,
b - varlıkların bu kanunlardan bir veya diğeri seçme hürriyeti.. Böylece biz, bir azabın mukadder oluşunun zaruret ve icaplarını bir bütün olarak önümüzde canlandırabiliriz. **Mukadderin iyi veya kötü tarafa kayması, gelişigüzel olmayıp, selâmet, ehliyet, liyakat derecemize göre tayin edilmiş bir plânın icap ve zarureti olarak meydana gelir.**

MUKADDERAT VE TALİH

Mukadderat bahsi iyice anlaşıldıktan sonra, talih hakkında uzun uzadıya düşünmek artık lüzumsuz olur. Zira, illiyet esasları ve İlâhi irade kanunları muvacehesinde kendi serbest irademizin faaliyeti neticesinde kendi yolumuzu kendimiz çizdiğimizize göre, talihli olmak veya olmamak bizlerin elimizde bulunan bir husustur. Gözü kapalı bir insanın yolda yürürken bir çukura yuvarlanması bir talihsizlik ise, bu talihsizliği bizzat kendimiz hazırlıyoruz demektir.

Talih, insanın kendi basiretli hareketlerinin, talihsizlik ise akılsızca yaptığı işlerin ilâhi irade kanunları muvacehesindeki neticeleridir.

İnsanlar talihlerini kendi arzularıyla şekillendirirler. İstek, büyük ve yapıcı bir kuvvettir. Yoluyla, devam ve sebat üzere istenen şey, tahakkuk eder. Ancak bir şeyin tahakkukunu isterken, daha evvelen onun aksini istediğimiz şeylerin gerçekleşmesinin bir zaruret olduğunu da unutmamız gerekir. **Yüksek bir kudret tarafından, hiç bir kimsenin alınına, zorla ve keyfi olarak vurulmuş bir KARA TALİH damgası yoktur.** İlâhi rahmet ve şefkat ve adalet buna imkân vermez. Esasında, talih dediğimiz bir nesne de mevcut değildir. Bir insan muayyen bir anda, hangi durumun ve hadisenin içinde bulunuyorsa bu hal, onun için - onun tekâmülü için - o anda en lüzumlu ve en hayırlı olanıdır. Bu bakımdan, her varlık kendisini bir bakıma talihli olarak kabul edebilir. Eğer buna talih diyecek isek...

Biz uçağın idaresini bilmeden, uçmağa kalkışmak istemekle, düşmemizi kendi istek ve elimizle hazırlamış oluruz. Bu hal ve neticeyi bir talihsizlik olarak kabul edebilir miyiz? **Kâinatta her ne olursa iyi olur, yerinde olur ve lâyiğini bulur.**

Mevzu ile alakalı sualler:

1 — Varlıkların tekâmüllerinde âmil olan ve ihtiyaçlarının bir tezahürü halinde tecelli eden istek ve arzuları hangi illetin bir neticesidir?

2 — Tekâmül ihtiyaçlarına göre «Kötü Talih» dediğimiz hadiseler topluluğunun izahını nasıl yapmalıyız?

MUKADDERAT KARŞISINDA VARLIKLARIN CEHİT VE GAYRETLERİNİN MANASI

Hayatta kazanılan her türlü kazanç, muhtelif şekillerde ortaya konmuş az veya çok bir gayretin neticesi olarak tezahür eder. Basit bir lokmanın bile vücuda faydalı hale gelmesi için önce çiğnenmesi lâzım gelir. Bu mukadderdir. Her mukadder olan şeyin tahakkuku bir zaruret olduğuna göre varlıkların sonsuz şahikalara doğru ebedî yolculuğunda durmadan yükselmesinin de mutlaka gerçekleşmesi ve bunun için de her varlığın bu yolda bilerek veya bilmeyerek cehit ve gayret sarfetmesi zarureti ortaya çıkmaktadır. Bu hususta KADRÎ şöyle demektedir: (24-6-1949 tarihli celseden)

«İnsanlar, hayatla mücadeleden kaçınmamalıdır. Hayat onlara tecrübe sahası hazırladığı için, bundan kaçmak korkaklıktır.»

MUKADDERAT VE HAYAT İMTİHANI (EPRÖV)

Hayatta bazen öyle hadiselerle karşılaşırız ki, biz bunları, sanki irade ve arzumuzun, cehit ve gayretimizin dışında, bize adeta zorla yaptırılıyormuş gibi hatalı bir manalandırmağa tabi tutarız.

Bu mânalandırışımız, bilgisizliğimizin bir neticesi olarak bizim illiyet prensibinin derin hakikatine ulaşmamızı engeller. Böylece bazı kimseler, daha da ileri giderek fiil ve hareketleriyle, karşılaştıkları hadiseler arasında hiç bir münasebetin bulunmadığı neticesini de çıkartırlar.

(Devamı var)

Azalan Marjinal Faide

Kanunu ve Tekâmül

Yazan : Erof ERDOĞMUŞ

Ağzımıza aldığımız ilk portakal dilimiyle, sonuncu portakal dilimi arasındaki hazın; birinciden sonuncuya doğru gittikçe azaldığını hepimiz biliriz. Baklavanın ilk lokmasıyla, sonuncu lokmasının lezzeti aynı değildir. Lezzetin azalmaya başladığı an, doymanın sınırıdır. Doyma sınırından sonra yiyeceğimiz her lokmada haz gittikçe azalacak; rahatsızlık gittikçe artacaktır. İktisatçılar bu hadiseye **Azalan Marjinal Faide Kanunu** adını vermektedirler

1871 yılında Avusturyalı iktisatçı CARL MENGER ile İngiliz STANLEY JEVONS, ekonomideki kıymet mefhumunu, psikolojik âmillerle izah etmişlerdi. Ekonominin en önemli kanunlarından biri olan azalan marjinal faide kanunu, hakikatte bir psikoloji kanunudur. Herhangi bir (istihlâk birimi) ve bu birime tekabül eden (haz) iki esaslı faktörü teşkil etmektedir.

Her sabit kantitenin sabit bir kalitesi vardır. Kantitenin çoğalması veya büyümesi, kalite değerini azaltmakta, kalite ile kantite arasındaki sabit birleşim oranının dengesini bozmaktadır.

Önce kalite vardır. Bize kendini istetir, arzulatır. O, ide'ler âleminde. Ancak, biz de uyandıracığı arzularla, madde plânında gerçekleşebilir. Kalite, bizim vasıtamızla kantiteye enkarne olabilmekte, duyuş ve düşünüşlerimizin rahmine düşerek, davranışlarımızla müessir olmakta ve madde plânında gerçekleşebilmektedir. Kalite son derece nazlıdır. Çoğalıp üremeye tahammülü yoktur. Azalan marjinal faide kanunu gereğince, şişmanlık onu çarçabuk öldürür. Geride posasını bırakarak, bir başka dağın zirvesine konar ve oradan bizi kışkırtmaya devam eder. Ve böylece bu sonsuza kadar

devam eder gider. Onu takip etmek, tekâmül etmektir.

Azalan marjinal faide kanunu plânlar için de caridir. Herhangi bir plânda maddi ihtiyaçlarını, maddi (= Yoğun) hazlara tebdil eden bir süje; kendi psikopotansiyelinin tâyin ettiği bir doyma noktasından sonra, içinde bulunduğu plânın manevi hazlarına yönelir. Kendi plânının maddi ve manevi hazlarında doyma noktalarına vasıl olduktan sonra, bir üst plânın önce maddi sonra manevi hazlarında yine kendi potansiyelinin tâyin ettiği doyma noktalarına erişir ve bu, Yakubun merdiveni (= L'échelle de Jakob) gibi sonsuza kadar devam eder gider.

CARL MENGER, azalan marjinal faide kanunu ile ilgili olarak, iktisat teorisinde MENGER TABLOSU adı verilen bir tablo yapmış, Romen rakainlarıyla I den X'a kadar, önem sıralarına göre ve gittikçe azalmak üzere, ihtiyaçları sıralamıştır. I. ihtiyaç en önemli, (meselâ gıda), X. ihtiyaç ise zaruri olmakla beraber en az önemi haiz bir ihtiyaç olsun. Sütunlar ise, sahip olunan istihlâk birimlerini göstermektedir. I. derece ihtiyacı karşılayan bir maldan, meselâ 8 ünite'ye sahip isek, bunun temin edeceği fayda 3, buna mukabil, daha az zarurî, meselâ V. derece ihtiyacı karşılayan mal'dan 2 üniteye sahipsek, bunun faydası da 5 olacaktır. Neticede; insanların az zarurî ihtiyaçlarını karşılayan bazı mallar, zarurî mallara nisbetle daha faydalı olabilmektedir.

Menger tablosunu tekâmül kanununa tatbik edelim. Tekâmül için lüzumlu manevi ihtiyaçları önemliden az önemliye doğru sıralayalım. Menger, kendi tablosunu 10 ih-

tiyaç üzerine tertip etmişti. Biz, aynı prensip muvacehesinde, önemliden az önemliye doğru sıraladığımız 5 manevî ihtiyaçla tablomuzu düzenleyelim:

I	II	III	IV	V
5	4	3	2	1
4	3	2	1	0
3	2	1	0	
2	1	0		
1	0			
0				

I = Sevmek, II = Bilmek III = Çalışmak, IV = Doğruluk, V = İyilik.

En önemli tekâmül ihtiyacı, birinci derecede sevmek, ikinci derecede bilmek, üçüncü derecede çalışmak, dördüncü derecede

de doğruluk, beşinci derecede de iyilik olsun.

Sevmenin önemi 5 iken iyiliğin önemi 1 olacaktır. Yani, şiddeti ve müddeti eşit olan sevgi ile iyiliğin, tekâmülümüze matuf faidesi farklı, sevmek için 5; iyilik için 1 dir. Sevgiden 5 birime sahipsek, bunun tekâmül değeri 1 bir. Beri taraftan, 1 birim bilgi'nin faidesi 4, çalışmanın 3, doğruluğun 2, iyiliğin 1 dir.

Netice olarak : Tekâmül için az zarurî görülen duyuş, düşünüş ve davranışların, zarurî görülenlere nisbetle daha faydeli olabileceği gerçeği: azalan marjinal faide kanunu ve Menger tablosunda pratik ifadesini bulabilmektedir.

İSTANBUL TİCARET

İSTANBUL TİCARET ODASI YAYIN ORGANI

*

- Memleket ve Dünya ekonomisine ait en doğru haberler;
- Ticari, mali, gümrük ve banka mevzuatına ait yazılar, yorumlar ve metinler;
- İç ve dış piyasa haberleri ve fiatları;
- Eksiltme ve arttırma ilânları;
- Dünyanın her köşesinden gelen çeşitli konulardaki iş teklifleri.

*

İstanbul Ticaret

Tüccar, Sanayici ve İş adamının gazetesidir.

(Ruh: 454)

Mayıs ayında İngilterede "Out of this world" isimli bir kitap neşredilmiştir. Mevzu, yazarın hayatı boyunca müşahade ettiği ruhi olayları ihtiva etmektedir. İsmi, Joe Bernard Hutton olan yazar, siyaset alanda ün yapmış beynelmilel bir muharrirdir, bu siyaset yazar'ın, ruhi mevzularla ilgili bu kitabı nasıl yazdığını yine kendi kaleminden takip edelim.

MUTLU BİR KAPININ EŞİĞİNDE

«Revolution is no picnic» ismini verdiğim siyasi kitabımı henüz bitirmiş, naşirle anlaşmış, son tashihlerini yapıyordum ki ansızın hastalandım. Doktorum mutlak istirahat tavsiye etmişti. Başımda şiddetli ağrılar ve gözlerimde yanma ve batmalar vardı, bununla beraber kitabın tashihlerine devam ediyordum ki, birden aklıma, hayatımda müşahade ettiğim ruhi olayları kaleme almak geldi, bu o kadar şiddetli bir arzuydu ki, derhal «Revolution»u bir tarafa bırakarak yanımdaki daktilo makinesini dizlerimin üzerine çektim ve «Out of this world» - Dünyanın ötesinde - kitabıma başladım.

Başımın ağrısı aynı şiddette devam ediyordu, gözlerim de iyi değildi, fakat içimdeki iştihak o derece kuvvetliydi ki, adeta otomatik olarak sevk edilmişcesine sahifelerce yazdım. Başımdan geçen olayları yazarken biran olsun durup düşünme lüzum dahi hissetmiyordum, zira olaylar bir film şeridi gibi gözümün önünden akıyordu.

Yazımı bitirdiğimde, 70,000 kelimeyi iki hafta gibi bir rekor zamanında yazmış olduğumu hayretle müşahade ettim, üstelik bir yazar'ın fonksiyonu için en lüzumlu olan organımın devamlı tazyiki altında. İkinci hayretim de, müşahade ettiğim olayları zamanında not defterime tesbit etmeği adet edinmiştim, onunla yazılarımı karşılaştır-

dığım zaman bir kaç kelime farkından başka bir değişiklik bulmamam oldu.

Doktor'un verdiği ilâçlardan hiç bir faide göremiyordum, ve gözlerim için çok endişeleniyordum. Kitabı basılır hale getirebilmek için artık gözlerim müsaade etmedi. Bu sıralarda, karım PSYCHIC NEWS da okuduğu muvaffakiyetli ruhi tedaviler yapan Chapman ve Lang'dan bahsederek onlara başvurmamı tavsiye etti. Kısa zamanda onlarla temasa geçtim, bu da bana ayrı bir ruhi tecrübe oldu; ağrılarım ve gözlerimin batmaları durdu, görme kabiliyetim eskisine nazaran daha çok bereklilik kazandı.

İlk işim kitabı basılır hale getirmek oldu. Kitaba, ismimi koymağı münasip görmüyordum, zira herkes beni siyasi bir yazar ve Rusya işlerinde fikrine danışılır bir zat olarak tanıyordu, üstelik de bazı batı devletlerinin spiritüalizmle meşgul olduklarına dair tatsız bir neşriyatta da bulunmuştum, bu sebeple bizim Fleet Street'dekilerin beni alaya almaları muhakkaktı. Sonra bu düşüncem, son müşahademle - ruhi tedavi ile iyileşmiş olmam daha ağır basarak ismimi açıklamakta bir mahzur görmedim.

Ruhi tedavi ile iyileşmiş olmam doktorum tarafından etrafa yayılmış, zira o hastalığının gözlerimi kaybetmekle sonuçlanacağına dair bir kanaat içinde imiş,

bu sebeple durumum meslektaşlarım arasında bir hayli mevzu olmuş. Aralarına katıldığım da onlara daha etraflı malûmat verdim, bir ara da kitabımdaki bazı müşahadeleri kendilerine naklettim, alay şöyle dursun beni ilgi ile dinlediler.

Kitabımın birkaç inkârcının gözlerini açmasını temenni ederim.

Aşağıda J. Bernard Hutton'un 13 yaşında iken ilk müşahade ettiği bir ruhi olayı naklediyoruz. Olay, «Out of this World» den alınmıştır.

Çocukluğum, babamın mesleği icabı yurt dışında geçmiştir. Prag'da kalmış, sonra Berlin'e geçmiştik. Ortaokula devam orada başladım, lisan bakımından bir hayli zorluk çekiyordum, fakat eve, hususi bir hocanın da tutulmasına şiddetle karşı koyuyordum. Bir gün okuldan döndüğümde, annem beni salona çağırırdı, beni bir arkadaşına tanıstıracaktı, gittim. Orada, çok güzel, genç bir kadın beni gülerek karşıladı. İsmi Fraulein Arnold'du, mükemmel İngilizce konuşuyordu. Kısa zamanda çekingenliğim geçmiş, iki eski ahbab gibi konuşmamız çocukluk yıllarımdan derslerimin zorluğuna gelmişti ki bu sempatik hanımın benim için tutulan hususi öğretmen olduğunu sezdim. Fakat artık olan olmuştu.

Fraulein Arnold, kısa zamanda evimizin bir ferdi gibi oldu, hatta annem ona bazı akşamlar bizde kalması için rica ederdi. İşte bu akşamların birinde Bn. Arnold bize hayat hikâyesini anlattı.

«Orta halli bir ailenin kızı imiş. Küçükken evlerine kendisinden başka kimsenin göremediği bir takım yabancıların geldiğini ve onlarla konuştuğunu aile efradına anlatır dururmuş. Ailesi, ilk zamanlar buna pek aldırmamışlar, fakat tekerrür ettikçe onu azarlamağa başlamışlar ve en sonunda da onu bir doktora götürmüşler. Doktor çocuğun psişik kabiliyetli olduğunu ve merak edilmemesini söylemiş. Ailesi bundan pek bir şey anlamamış, fakat çocuğa bir daha böyle saçma sapan şeyler söylerse onu şiddetle cezalandıracaklarını söyleyerek onu korkutmuşlar. Çocuk korkusundan bir daha bu hususta kimseye bir şey söylememiş.

Okul senelerini muvaffakiyetle bitiren Bn. Arnold öğretmen olarak hayata atılmış. Bir gün öğretmen arkadaşları ile Spiritüalizm mevzuunda konuşurlarken onlara ruh hayalleri gördüğünü ve onlarla konuştuğunu söylemiş. Bu havadis kısa bir zamanda müdirenin kulağına varmış. Müdire hanım Bn. Arnold'u çağırarak onu istifa etmeğe davet etmiş aksi takdirde hakkında rapor tanzim edeceğini ve bir daha da öğretmenlik yapamayacağını söylemiş. Sebep olarak da bu safsatalarını talebelere anlatıp veliler tarafından protesto ihtimalini ileri sürmüştü.

Bn. Arnold tam o sırada müdire hanımın hemen yanında beliren yaşlı bir hayali görerek «Fakat efendim gördüğüm doğrudur, işte, şimdi de görüyorum hem de yanınızda.» Diyerek ona gördüğü hayali tarif etmiş. İşte, asıl kıyamet o zaman kopmuş! «Siz, benim babamı bana tarif etmeğe nasıl cür'et edersiniz?» Diyerek derhal raporunu tanzim ederek ona çok sevdiği meslek kapısını kapamış.»

Hayat hikâyesini öğrendikten sonra annem Bn. Arnoldun yakasını bir türlü bırakmadı, ona mütemadiyen Spiritüalizma hakkında sualler sorar sonra da bunları bir türlü bir vakıa olarak kabul edemiyeceğini ilâve ederdi. Bir akşam Bn. Arnold, anneme isterse bir seans yapmağı teklif etti. Tabii annem, merak saikiyle olacak pek hevesle kabul etti, ben ve kız kardeşim yalvararak iştirak müsaadesini kopardık.

Bn. Arnold büyücek bir karton'u masanın üzerine yaydı, üzerine büyücek bir daire çizdi ve çepeçevre etrafına harfleri yazdı ve 1 den 9 a kadar da rakkamları yazdı, sonra bir köşeye «Evet», karşısına «Hayır», üst köşeye «İyi geceler», alt a da «Cevap vermek istemiyorum» diye yazdı. Dairenin orta yerine de ters çevrilmiş bir kadeh koydu. Hepimiz masanın etrafında oturduk. Parmaklarımızı birini veya ikisini birden hafifçe kadehin üzerine koymamızı söyledi.

Bu sırada annem: «Bütün bu merasimlere ne lüzûm vardı, siz, ruhları gördüğünüzü»

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

nüzü ve onlarla konuştuğunuzu söylemişsiniz, niçin öyle yapmıyoruz?» «Haklısınız» dedi Bn. Arnold, «Fakat bu takdirde ispat değeri kifayetsiz olurdu, böylesi sizi daha çok tatmin edecektir. Hatta, gözlerimi de kapamak istiyorum, lütfen gözlerimi de bir bezle kapayınız ki kanaatiniz tam olsun ve iki alem arasında bir irtibatın mevcudiyetini müşahade edesiniz.»

Parmaklarımızı kadehin üzerine koyduk, bir kaç dakika sükûnetle bekledik, Bn. Arnold «Burada mısınız?» diye sordu, hiç bir hareket olmadı, sonra birden kadeh hafifçe sallandı, sual bir daha soruldu. Kadeh, «Evet» kelimesine doğru kaydı, hepimiz heyecanlanmıştık, kadehe hayretle bakıyorduk. Bn. Arnold anneme istediğini sormasını söyledi. Annem: «Evet, lütfen söyler misiniz, şu anda kızkardeşim nerede bulunuyor?» Annemin sol eli kadehin üzerindeydi ve sağ elinde bir kalem, alacağı cevabı yazmak için hazır bekliyordu. Kadeh, harfleri gezerek şu cümle ortaya çıktı «STUTGART - GANSEHEIDE STRASSE 462». Annem: «Orada birini mi ziyarete gitti?» diye sordu. «ORADA İKAMET EDİYOR» diye yazdı. Hiç de değil diye annem adeta haykırdı, «Molli hotel Wurttembergde kalıyor, daha dün ondan mektup aldım.» Dedi. Cevap: «AYRILDI VE BİR KATTA OTURUYOR» Bn. Arnold: «Ne zaman taşındı?» Diye sordu. Cevap: «İKİ GÜN EVVEL»

Annem: «Mollie hakkında epey malûmatınız var, şu halde söyleyiniz: Şu anda ne yapıyor?» Cevap: «OKUYOR.» Sual: «Ne okuyor?» Cevap: «KİTAP» Sual: «Kitabın ismi nedir?» Cevap: «BUDDENBRUCKS.» Annem: «İmkânı yok, kardeşim onu çoktan okumuştun, benim bildiğim Mollie bir okuduğunu bir daha okumaz, yanlışlık olacak.» Dedi. Cevap: «FAKAT OKUYOR.» Annem: «Mollie'nin acaba telefonu var mı?» Diye sordu. Cevap: «STUTGART 335721» «Ona telefon edeceğim» diye annem adeta haykırdı. «TELEFON EDİNİZ SONRA ÖZÜR DİLEYİNİZ» Diye cevap yazıldı.

Bn. Arnold: «Seansa ara verelim, siz lütfen muhatabımızın dediğini yapınız» De-

di. Annem şüpheli bir eda ile telefona gitti, tabii biz de arkasından, annem numaraları çevirirken saçma, saçma! Diye söylenip duruyordu. Fakat hayır, telefonda ses geldi! Annem: «Sen misin Mollie!» Dedi. (cevapları net olarak biz de duyuyorduk) Teyzem: «Ne var Gertie, niye heyecanlısın, inşallah bir şey yoktur.» Annem: «Mollie, Ganseheide Strasseye ne zaman taşındın?» Teyzem: «Evvvelsi günü, yarın ben sana yazmağı düşünüyordum, fakat sen bunu nasıl öğrendin?» Annem: «Bu akşam bir seans yapıyoruz, ruh söyledi, sen hele söyle bakayım 10 dakika evvel ne yapıyordun?» Teyzem: «Niçin soruyorsun? Okuyordum tabii.» Annem: «İnşallah Buddenbrucks'u değil.» Teyzem: «Ne tuhaf, hakikaten onu tekrardan okuyordum.» Annem muhavereyi kısa kesmek istercesine: «Teşekkür ederim Mollie, artık seansa dönmem lâzım.» Teyzem: «Gertie, böyle saçmalara inanmıyorsundur her halde..» Annem: «Fakat kardeşim, hakikat şu ki Ganseheide Strasseye iki gün evvel taşınmışsın, telefon numaran verildi, hem de tam olarak ve Buddenbrucks'u tekrardan okuyorsun.. Bütün bunları ben nereden bilebilirim? Ben de evvelâ saçma diye düşündüm, ama işte, seninle konuşuyorum, buna ne dersin?» Teyzem: «Hakikaten enteresan bir olay.» Annem aceleden veda ederek telefonu kapadı.

Annem masaya döndüğünde elini kadehin üzerine koydu ve: «Sizden şüphe ettiğim için lütfen beni af ediniz.» diye ruhtan özür diledi. Cevap: EVET, FAKAT BU İSTİKBALDE SİZİN İÇİN BİR DERS OLSUN» diye yazıldı. Annem: «Asla unutmuyacağım. Acaba bana başka bir şey söylemek ister miydiniz?» diye sordu. Kadeh: «HAYIR» kelimesine gitti, sonra İYİ GECELER'e geçti. Annem: «Bu ne demektir Bn. Arnold?» Bn. Arnold: «Bizimle daha fazla kalamıyacak demektir, mecbur da edemeyiz, onun için bu akşamlık tecrübe bu kadar, başka akşam devam ederiz.»

Böylece, bir şüpheli olarak masaya oturan annem, tatmin olmuş olarak kalktı ve hayatı boyunca Spiritüalizmin harareti bir müdafaacısı oldu.

Teknik ilim ve ahlâk

(15. sayfadan devam)

lencesiyle doldurmak istiyor gibiyiz. Dolduralım ki ışığa kavuşalım! Dipsiz kuyu dolar mı? Neden bu kuyuyu iptal etmek (o çok öğündüğümüz, çokça güvendiğimiz - aletlerimiz kadar - beğendiğimiz!) aklımıza gelmez? Hiç olmazsa onun ferdi hayattaki rahatsızlıktan kurtulmak zamanı çoktan geldi.

Şimdiye kadar söylediklerimizle, bazı gerçekleri inkâr ediyor değiliz. Teknik - ilmin, şüphesiz, insan ruhunun daha geniş ve sür'atli gözlem yapması ve neticeler elde etmesi için imkânlar temin ettiği şüphesizdir. Bilginin ve gözlemin nakli, insancı ilişkilerin çoğalması, tabiatı sorguya çekmemiz bazı teknik gelişmelerle sağlamıştır. Meselâ, teleskop, buhar makinesi, mikroskop, elektriğin sun'i istihsalı, Herts dalgaları (radyo dalgaları) gerçekten ruhun tecrübe yapması için iyi vasıtalar. Neye vasıtalık etmelidir? Bilginin, faziletin, iyi ve doğru olan prensiplerin, vicdan tatbikatlarının yayılması ve ezeli derde derman olması için.. .

Bilmediğimiz bir şey var: sorumluluk. Bunu bilmediğimiz için bizi sorumlu tutan vicdanı da bilemiyoruz. Bizce, işte, çözüm lenmesi gereken nokta bu olsa gerek.

Tekniğimize güvenelim, ama sorumlu - luk duyarak. İstismar ve baskı aracı olarak değil, ruh enginliği, şuur zenginliği vermesi için güvenelim. Ona köle olmak yerine, onu vasıta edinelim: yüksek ahlâk, elcilik ve vicdan tatbikatı için. Allahın gizli - açık her nimeti insana verilmiştir. Onlar, insanın kullanması için yaratılmıştır. Kendi mutluluğumuzu kendimiz yaratacağız. Bu mutluluk sun'i kalıplar içinde değil, engin ve sonsuz ruh melckelerimizin (dünyada ise hakikatı aslı olan VİCDAN için) gelişmesi yolunda insanlığın şerefini lekesiz tutmakla olacaktır.

Aziz okuyucular, herşey insanın kâinat içindeki vazifesini ve sorumluluğunu bula - bilmesine yardımcıdır. Yukarıdan alınan, hep alabilmek için, bir yanımız gene hep yukarıda olmak gerekir. Bu ise «yukarının» aksettiği izzetli insan vicdanını bilmekte olur. Eğer bir esaret mevcut olmak gerekirse, bu, insanın kendi eliyle icad ettiklerine değil, Allahın insana lûtfettiği vicdan mevhibesine (vergi, ihsan) olmalıdır. O zaman teknik - ilim putu gerçek yerine döner; ona bağlı her put kırılır ve yegâne hakim olan İlahi İrade Kanunları vicdanlara hakim olur. Bundan daha büyük kurtuluş saiki ve saadet var mı? Emrolduğumuz gibi olalım.

Rölativite

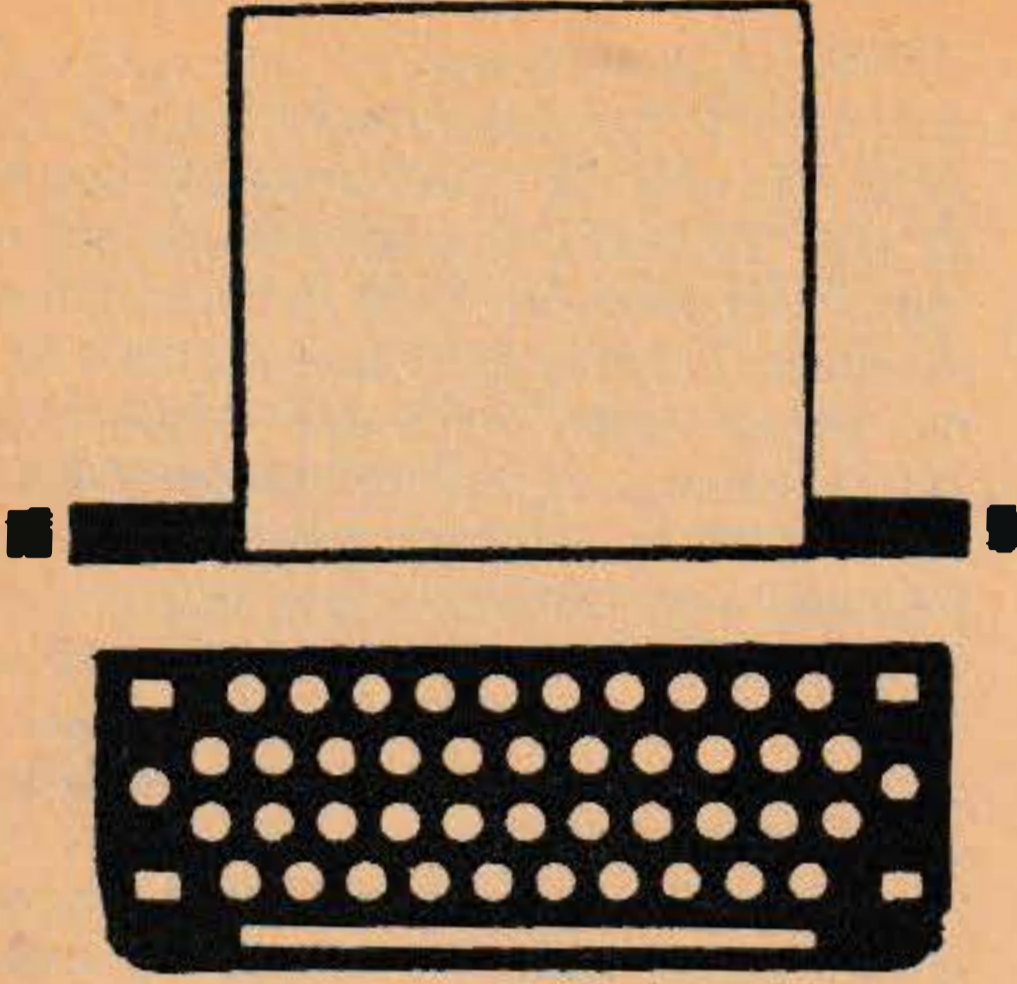
(9. sayfadan devam)

Zİ/İM dir. Işık hareket çizgisi olarak böylece I' O I ekseni elde edilmiş olur. Işık bizim sol tarafımızdan geldiği gibi sağ tarafımızdan da gelebilir. Binaenaleyh, simetrik ekseni de çizmemiz lâzımdır. Böylece I₁ O I₂ ekseni elde edilmiş olur. Bu doğrular, ışığın hareketini karakterize ederler. Biraz evvei SİZİN BURDA ekseninizi tespit etmiştik, acaba SİZİN ŞİMDİ ekseniniz ne rede bulunacaktır?

İlk fikir olarak akla şu gelebilir: Belki benim şimdi eksenim, ve sizin şimdi ekseniniz intibak halindedir. Fakat bu fikir hatalıdır.

Farzedelim ki, biz ışığın hızını ölçüyoruz. Biliyoruz ki ışığın hızı, hangi hareketli sistem içinde ölçülürse ölçülsün daima aynı değere sahiptir.

Şu halde ışık hızı bize göre 300.000 Km-sec bir değere sahipse, size göre aynı değere de sahip olacaktır. Bunun tahkiki için herhangi bir nokta olan I yi ele alalım. Işık, ŞİMDİ BURDA olan bizden istikbale doğru uzaklaşacak ve Zİ mesafesini İM zamanında katedecektir. Fakat sizin burda ekseninize nazaran ölçülecek hızın değeri ise, farklı olacaktır. Zira arada ZS kadarlık bir noksanlık vardır.

Okuyuculara CEVAPLAR

Sayın Yavuz Kürkçü - ANKARA

«Zamanı değerlendirme konusunda fikirler farklı olmasına rağmen, ben, fazla vaktimi ruhsal araştırmalara vermek istiyorum.»

Diyor ve bize:

«Gayretlerinizin olumlu sonuçlarını okuyucuların ruhsal bünyelerinden alabildiğinizi kesinlikle iddia edebilirim. Bu bakımdan çalışmalarınızı takdir ve minnetle karşılıyorum.»

Diyerek iltifat ediyorsunuz. Teşekkür ederiz. Bu sütunlarda, pek çok okuyucu kardeşimizin, içinin samimi ve güzel duygularını ortaya koyan yazılarını takibetmek mümkündür. Buradan şöyle bir sonuç çıkarabilir miyiz:

İnsanların ihtiyaçlarına cevap verebilecek seviyeye tedricen ulaşmak yolundayız. Bizlerin bu çalışmalarımıza canü gönülden iştirak eden, zamanını bu yolda değerlendiren ve semeresini, tatbik ettikçe, nefsinde gören kimseler artmaktadır. Bizleri ise bu yönde gittikçe artan sorumluluklar beklemekte ve daha çok gayretli olmamız gerekmektedir.

Bakmak ve duymak başka, görmek ve

dinlemek başkadır. Gerçek olan, bilmek ve yapmaktır.

Zamanınızı bu konularla değerlendirirken merakınızı tatmin etmeyeceğinizi ve bazı gizli şeyleri bilerek iftihar vesilesi yapmayacağınızı biliyoruz. Bu bilgileri ve açık hakikatleri işinizde, sözünüzde ve ruhunuzda tatbik ediniz. Merhametli olmak iyidir, ama fırsat çıktığında yapmak şartıyla. Bilgi ve kültür sahibi olmak hayırlıdır, fakat yerinde ve ihtiyacına göre sarfetmekle..

Maddî kıymetlere malik olmak lüzumludur. Gerçek ise onlara efendi olmaktır. Onları imkân nisbetinde hayır yolunda harcatmak, yükseliş yolunda sadece bir «vasıta» olarak kullanmak hünerdir. Bu ise tatbik edilmeden bilinmez ki...

Ankara'da Cemiyetimizin şubesi yoktur. Cemiyet ve özel çalışmalar mevcuttur; fakat kat'i adreslerini bilmiyoruz. Başarılı ve semereli çalışmalar dileriz.

Selâm ve Sevgiler.

Sayın Şükrü Bitengül - DİYARBAKIR

Bir hayli uzun ve çeşitli övgülerle dolu mektubunuza cevap vermekte geciktik. Zaman ve maddi imkânlar sizi tatmin etmimize engel olduğu için biz de üzgünüz. A-

ma gerçeği öğrenmenin zamanı ve zemini şarta bağlı değildir. İcabın doğması ile vücut bulması arasında bir zaman geçer ki, buna tedricî gelişme diyoruz. Siz de, biz de buna uyararak bekledik. İşte cevaplarımız:

1. Ruh ve Madde Cemiyetimizin yayın organıdır. Diğer yayınlarla hiçbir ilişkisi yoktur. Hepsi kendi seviyesi ve kapasitesinden hareke ederek, spiritüalizmayı tanıtmaya, gerçeği aydınlatmaya çalışmaktadır.

2. Okült; gizli, kapalı, saklı manâlarına gelir. Okültizma ise «Gizli Bilimler» mesleği demektir ki tarihçesi eskidir. İnsanlara herşeyden açıkça bahsetmenin kolay olmadığı devirde, psişik ve medyomnik hadiseleri tetkik edenler, bu işlerini, kıyıda bucakta saklı olarak yapmak mecburiyetinde kalmışlardı. Ayrıca her hadisede gizli olan (yani idrak edilemeyen, şuuruna varılamayan) sebeplerin varlığı seziliyor ve fakat bilinemiyordu. Esrarlı ve tabiatüstü araştırmalar gerekir sanılıyordu. Bu yüzden devrinin «kalıp bilgisi» (skolastik) dışında, dinî inançlarının ötesinde yapılan her araştırmaya okült ismi verilmişti.

3. Okültizma, bugünkü sınırları ile, Teozofiyi kapsamaz. Teurji ise okült bir çalışma kabul edilebilir.

4. Cryptological kelimesi felsefî bir manâ taşımaz. Fransızların Cryptoscopique cryptesthésie kelimeleri ile ilgilidir. Durugörü ve uzaktan hissetme manâlarını muhtevindir.

5. Typtoloji: Darbelerle konuşma demektir. Bir kısım ruhî irtibatlar, eşyaların üzerinde darbe sesleri hasıl ederek meydana gelir.

6. Tasavvufta kullanılan kelimelerin türkçe ve lâtincelerini soruyorsunuz. Türkçelerine kelime kelime karşılık yok; fakat tarif tarzında açıklamak mümkündür:

İlmi ledûn: Tanrısal sırların bilimi, bir nevi teoloji,

İlmi batın: Gizli bilim, okültizma,

İlmi gayb: Görünmeyen, gizli olanın bilimi, okültizma,

İlmi nücum: Yıldız Bilim - Astroloji.

Bu deyimler eski dilin ifadeleridir. Bun-

ları şahsî çalışmalarınızla tetkik edebilirsiniz.

7. Spiritizma ve diğer psişik hadiseleri tetkik etmek, araştırmak; incelik ve yüksek fikirlerine kavuşmak için tecrübeler ve münazaralara girişmek ilmî ve dürüst bir araştırma şeklidir.

Zaten bunları düşünerek «Spiritizma Dersleri» ismi altında uzun bir yazı serisi neşrettik. Orada gerek ilmî ve gerekse pratik tavsiyeleri, işin tehlikeli yönlerinin neler olabileceğini açıkça ifade ettik. Tekrar okumanızı tavsiye ederiz.

8. İnsanın şuurunu kontrol etmesi kısmen kabilsede, şuur altına tesir etmesi hemen hemen imkânsızdır. Zira şuur altı dediğimiz bilgi, istek, ihtiyaç deposu öyle muğlak ve karışıktır ki, değil ona hakim olmak, aksine o bize hakim olur ve istediği yöne sevkeder. Bazı basit fizikî tesirler icra edilebilir. Telkin ve psikoanaliz de bir kısım düzenleme temin edilmektedir. En

iyisi günlük şuurlu hayatımızın akışını kendi kendimize kontrol altında tutmaktır. Menfî düşünce ve hislerimizi dizginleyelim. Ne yaptığımızı, ne yapacağımızı, elimizdeki imkânları düşünelim. İsteklerimizin sebebini araştıralım, nefsanî mi, vicdanî mi tesbit edelim. Sabırlı, çalışkan, cesur olarak kendi hareket ve düşüncelerimizi kontrol altına alabiliriz.

Selâm ve Sevgiler.

Günhan Dikkaya - ÇARŞAMBA (Samsun)

Cemiyetimiz Salı günleri, saat 20 de, muhtelif konferanslarla dinleyicilerimize bilgi vermekte ve onların sorularını cevaplandırmaktadır. Herkes katılmakta serbesttir. Konferansların sonunda daima sual sormak, fikrini müdafaa etmek her zaman yapılmaktadır.

Gösteri tarzında celseler yapmadığımızdan, isteğinizi karşılayamayacağız. Tecrübeler için Ruh ve Madde'de yeterli bilgi verilmiştir.

Spiritizma bir ilim değildir. Bir tekâmül yoludur. Kendine has inceleme ve tatbikat metodları vardır. Dergimizin bütün ciltleri mevcuttur.

Selâm ve Sevgiler.

Hadiselerin Mânâsı

(3. sayfadan devam)

illi sebeplerini bilgimiz nisbetinde ortaya koyar ve birbirine bağlayabiliriz.

Muhtelif bölgelerden, çeşitli maksat ve niyetlerle yola çıkmak ihtiyacını duyan insanlar bir otobüste buluşuyorlar; başka bir yerde değişik sebeplerle uykusuz kalan bir şoför otobüsün idaresini üzerine alıyor; diğer bir yerde de gene başka maksatlarla bir asit tankeri yola çıkıyor ve başka hadiselerin illi neticesi olarak arızalanıyor. Ayrıca, verilen izahata göre, arıza neden düz bir sahada olmuyor da asitlerin birikerek bir gölcük teşkil etmesine sebep olacak bir noktada vuku buluyor?. Bu da, ayrıca dikkat edilecek bir noktadır.

Otobüsün çarpışışından sonra kapısının tam önüne asit dolu çukurun rasgelmesi «rasgele» bir hadise olarak kabul edilebilir mi?

Orada toplanmış olan insanların mukadderatıyla alâkalı plânların o noktalarda bir kesişme ile birbirine düğümlenmesi, tekâmül ihtiyacı ve icaplarının şekil verdiği hadiselerin illi zaruretlerinin böyle bir neticeye müncer olması maksatsız olmasa gerektir. İlâhi İdareci bir Mekanizmanın kudretli elleri, İlâhi irade kanunlarına tabi bir yönelişte üzerine aldığı ilâhi vazife ve fonksiyonunu yerine getirmekte olduğunu görmek için, müşahadelerimizi arttırmak ve derinleştirmek lâzımdır.

İlâhi nizam ve tertipler dahilinde ortaya çıkan hadiseler acaba neden çok sert ve acı olarak karşımıza çıkmaktadır? Acı ve ıstırap verici hadiselerle karşılaşmamızı yardım ve hizmet bakımından acaba nasıl izah edebiliriz?

Biz insanlar, dünyanın cazibesi karşısında adeta uyuşmakta ve dolayısı ile hadiseler karşısında onların manâlarına nüfuz etmek cehdini göstermek yerine sadece zevk verici tarafile (olayın sathi yönü, görünüşü ve bunun bizde uyandırdığı hissî intibahın, egomuzun maksatlarına göre tefsiri ile) alâkadar olmaktadır.

Zevk, konfor ve nefis ihtiyaslarının peşinde koşmak, insanları etrafını görmez ha-

le getirmekte, hadiselerden alınması gerekli olan bilginin alınmasına mani teşkil etmektedir.

İşte, İlâhi tertip ve tanzimler, insanların uyanmalarını, uyuşukluklarından kurtulup silkinmelerini temin etmek, hadiselerden dersler çıkarmalarını sağlamak ve bu hususta en faydalı vasatı hazırlamak için sert ve ıstırap verici bir hüviyet altında görünmektedir.

İnsanın dikkat ve alâkasını cezbetmek için sert hadiselerin ve olağan üstü tabiat hadiselerinin tanzim ve tertibi bu maksatlara mebni olarak meydana getirilmektedir.

Sazın narin ve naz verici nağmelerinden anlamayan bir insanın kulağının dibinde davulun çalınması lâzım gelir.

Davul ve zurnanın sertliğinden kurtulmak için sazın nağmelerine kulak vermediği öğrenelim. O zaman sert, acı ve ıstırap verecek hadiseler bizden uzaklaşırlar. Fakat şu yeryüzünde daima davula muhtaç kullakların mevcudiyetini bir vakıta gibi kabul edip onlardan da mütenebbih olalım ve olunmasına da yardımı bir borç bilelim.

Dışımızdaki Düzen

(19. sayfadan devam)

önemi, dışımızda cari olan düzenle iç düzenimiz arasındaki uygunluğu temin etmek bakımındandır ki, bu uygunluk dünya hayatı içinde mütalea edilebilecek matlup olan bir yola, bir seviyeye ulaşmamızı temin edecektir.

Bu yolculukta hiçbir kişi yardımsız değildir. Ancak yardımlar bize apaçık, bizi atâlete düşürecek bir şekilde gelmemektedir. Çünkü, istenen bizim şuurumuzun aydınlanmasıdır. Bu ise ilk olarak bizim cehdimizi icabettirir.

Kurtuluşumuzu hazırlayan, herhalde, yürünen yolda birer hadise olmadan hadiseleri müşahade sonucunda kazanacağımız bilgilerin temin edeceği iç ve dış düzen uygunluğumuz olacaktır. Şans, tesadüf, saadet ve felâket şeklindeki bir değer sisteminin ise, bu hazırlıkta yeri yoktur.

En Nefis Kahve

(Ruh: 455)

Detektif

(6. sayfadan devam)

lık olayının yapıldığı mağazada bu üç Türk hanımından başka tamahkâr müşteri, bunlardan başka kötü niyet sahibi yok muydu? Elbette vardı... Fakat onlar mağazada kendilerini her zaman gözetlemekte olan dedektiflerin mevcut olduğunu biliyorlardı. Belki ömürleri boyunca böyle bir dedektif görmemişlerdi, fakat görmeden inanmışlardı, Çünkü «Akıl için yol bir» di. Bu türlü mağazalarda bu çeşit dedektif bulundurmamak en basit bir mantık icabıydı. Buna inanmak için görmek gerekmezdi. Mantıktan en az ansibini almış bir insan bile bunun böyle olması gerektiğini düşünebilirdi, düşünmeliydi... Üstelik bunun böyle olduğunu başkalarından da duymuşlardı...

Münihdeki mağazayı bir çekirdek kabul ederek dünya ve kâinat nizamını herkesin kendi idrâk gücünce düşünmesini okuyucu-

nun mantık ölçüsüne bırakmak sanırız ki bu konuda ciltler dolusu yazmaktan daha faydalı olacaktır. Kâinattaki her varlığın her türlü hareketlerinin Kâinattaki görevli dedektifler vasıtasile her an görülmekte olduğunu bilmek Dünya yüzündeki varlıkların en müttekâmili olan insanlar için — Henüz bunun idrakine bile varamamış olanların sayısının belki pek büyük olmasına rağmen — kâfi bir bilgi sayılmasa gerektir. En ilkel dinlerden beri bütün dinler bu gerçeği binlerce yıldır ilân edegelmektedir.

Önemli olan her varlığın bu kuvveti kendi özbenliğinde yaratmasıdır.

Kendi öz benliğinde yarattığı bu kuvvet zamanla fonksiyon değiştirip dedektiflikten öte bir yol gösterici olarak varlığın ruhu ile haşır neşir olacak, öyle bir haşırneşir ki belki bir zaman gelecek yol gösteren kim yolu gören kim? Seçilemeyecek... Ortada sadece bir yol kalacak... Öylesine düzgün, öylesine ışıklı, öylesine uzun bir yol...